

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV**

Evidenčné číslo: 105004/B/2017/1406765758

**ÚLOHA DIPLOMATICKEJ SLUŽBY V OBLASTI
PODPORY EKONOMICKO-OBCHODNÝCH VZŤAHOV**

Bakalárska práca

Bratislava, 2017

Dmytro Usenko

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV**

**ÚLOHA DIPLOMATICKEJ SLUŽBY V OBLASTI
PODPORY EKONOMICKO-OBCHODNÝCH VZŤAHOV**

Bakalárska práca

Študijný program: Medzinárodné ekonomické vzťahy

Študijný odbor: Medzinárodné ekonomické vzťahy

Školiace pracovisko: Katedra medzinárodného práva

Vedúci záverečnej práce: JUDr. Klaudia Pytel'ová PhD.

Bratislava, 2017

Dmytro Usenko

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú (bakalársku) prácu som vypracoval samostatne že som uviedol všetku použitú literatúru.

V Bratislave dna 28. júla 2017

Vlastnoručný podpis autora

Pod'akovanie

Týmto sa chcem pod'akovať školiteľke mojej diplomovej práce, JUDr. Klaudie Pytel'ovej PhD. za rady, podporu a odbornú pomoc, ktorú mi poskytla pri vypracovaní práce.

ABSTRAKT

USENKO, Dmytro: *Úloha diplomatickej služby v oblasti podpory ekonomicko-obchodných vzťahov*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta medzinárodných vzťahov; Katedra medzinárodného práva – JUDr. Klaudia Pytel'ová PhD. – Bratislava: FMV EU, 2017, 54 s.

Cieľom tejto práce je zhodnotiť dopady ekonomickej diplomacie Číny a spracovať odporúčania, ktoré poslúžia ako návod pre správny postup pri obchodovaní medzi podnikmi Slovenskej republiky s Čínskou ľudovou republikou a charakterizovať súčasnú podobu ekonomickej diplomacie ČĽR, predstaviť chystané novinky a ďalej načrtnúť jej možný vývoj a výzvy v nasledujúcich rokoch. Práca bude tiež zameraná na analýzu zahraničného obchodu Slovenskej republiky a Čínskej ľudovej republiky. Práca je rozdelená do troch kapitol. Prvá kapitola je venovaná teoretickému vymedzeniu pojmu ekonomická diplomacia a jej úloha v zahraničnej politike krajiny.

V ďalšej časti sa charakterizuje vzájomná previazanosť ekonomiky, filozofie a diplomacie s dôrazom na najzásadnejšie momenty, ktoré sformovali dnešné postavenie Číny v medzinárodnom prostredí.

Výsledkom riešenia danej problematiky je týchto vzťahov, ktoré sú pre SR významné pre rozvoj krajiny a svojou aktivitou dopĺňať činnosť národných diplomatických služieb, ktoré môžu efektívne spolupracovať.

Kľúčové slová:

Ekonomická diplomacia, ekonomicko-obchodné vzťahy, modely riadenia ekonomickej diplomacie, zahraničný obchod.

ABSTRACT

USENKO, Dmytro: The Role of the Diplomatic Service in Support of Economic and Trade Relations. - University of Economics in Bratislava. Faculty of International Relations; Department of International Law. - JUDr. Klaudia Pytel'ová PhD.. - Bratislava: FMV EU, 2017, 54 p.

The aim of this work is to evaluate the impacts of China's economic diplomacy and to elaborate the recommendations that will serve as a guide for the proper conduct of trade between the Slovak Republics and the People's Republic of China and characterize the current form of the economic diplomacy of the PRC and to present the upcoming news and outline its possible development and challenges Following years. The work will also focus on the analysis of the foreign trade of the Slovak Republic and the People's Republic of China. The thesis is divided into three chapters. The first chapter is devoted to the theoretical definition of economic diplomacy and its role in the foreign policy of the country.

In the next part we characterize the interconnectedness of economy, philosophy and diplomacy with emphasis on the most crucial moments that have shaped China's current position in the international environment.

As a result of the solution of these issues, these relations, which are important for the development of the country and which are complementary to the activities of the national diplomatic services, which can effectively cooperate, are the result.

Keywords:

Economic diplomacy, economic-trade relations, models of economic diplomacy management, foreign trade.

OBSAH

Úvod.....	7
1 Teoretické osnovy diplomatickej služby a ekonomicko-obchodných vzťahov.	9
1.1 Diplomacia.....	9
1.2 Ekonomická dimenzia diplomacie.....	10
1.2.1 Hlavní aktéri ekonomickej diplomacie.....	14
1.2.2 Modely riadenia ekonomickej diplomacie	15
1.3 Ekonomicko-obchodné vzťahy	17
1.3.1 Obchod, medzinárodný obchod	18
1.3.2 Proces internacionalizácie a globalizácie	20
2 Cieľ práce	22
2.1 Metódy práce	22
3 Analýza ekonomicko-obchodných vzťahov medzi Slovenskom a Čínou.....	24
3.1 Charakteristika Čínskej ľudovej republiky	24
3.1.1 Ekonomika Čínskej ľudovej republiky.....	26
3.1.2 Obchodné bilancie Čínskej ľudovej republiky	27
3.2 Ekonomická diplomacia Čínskej ľudovej republiky	28
3.3 Zahraničný obchod SR a ČĽR	30
3.4 Štruktúra zahraničného obchodu SR.....	31
3.5 Ekonomická diplomacia SR.....	32
3.6 Stratégia vonkajších ekonomických vzťahov SR na obdobie 2014-2020	35
3.7 Modely riadenia ekonomickej diplomacie SR a ČĽR	37
Záver	40
Zoznam použitej literatúry	43
Prílohy.....	48

Úvod

Pojem ekonomická diplomacia by mal najskôr zo všetkého znamenať efektívnu diplomáciu, ktorá na jednotku nákladov dosahuje čo najvyššie efekty snaží vytvárať jednotný trh medzi viacerými štátmi. V mene verejného blaha zástancovia a propagátori ekonomickej diplomacie vychádzajú z toho, že slovenská ekonomika je malá a otvorená ekonomika - a ako taká je závislá na zahraničnom obchode. Ak je na ňom závislá, potom je jej výsledkami dotknutý každý a všetci. Ide teda o jav, ktorému sa v ekonómii hovorí verejný statok: všetci z neho získavajú prospech, a tak na neho tiež daňami musí prispievať. Vybrané dane sú potom v prípade ekonomickej diplomacie prerozdelené exportérom. Daňovníci takému exportérovi prispievajú napríklad na jeho náklady na účasť na zahraničnom veľtrhu alebo výstave a podobne. A potom prichádza na rad ekonomická diplomacia: každý veľvyslanec a diplomati vôbec by jej mali venovať nemalú časť svojej pracovnej aktivity, konkrétne podporovať exportujúce firmy.

Fakt je, že exportér produkuje isté tovary alebo služby, zamestnáva, platí dane aj zdravotné a sociálne poistenie. Ale to isté - všetci predsa vedia - robí každý podnikateľ alebo živnostník napríklad len s malou inštalatérskou firmou. Jediný rozdiel je v tom, že nepredávajú tovary alebo služby do zahraničia, ale len v okolí alebo susednom okrese. Nezaoberajú sa zahraničným obchodom. Ale musí predávať svoje výrobky alebo služby rovnako ako ten, kto produkuje pre zahraničie. Robia to vo vlastnom záujme a my ostatní o nich vieme málo alebo nič. Rovnako tak - ak nie sme kupujúci - sa oni nezaujímajú o nás. Keď exportéri nebudú vyrábať a predávať do zahraničia, budú predávať niekam inam alebo tiež začnú robiť niečo úplne iné. To je celá zápleтка. Tam inde by zvýšili konkurenciu, ponúkli nový produkt alebo inú kvalitu alebo službu a tovar - a tým by zvýšili celkovú ekonomickú výkonnosť čiže efektívnosť. Lenže pod zámienkou všeobecnej prospešnosti zahraničného obchodu pre všetkých a každého sa im darí prichádzať k verejným peniazom, ktoré im znižujú náklady - a teda zvyšujú zisky. Tie však zostávajú v ich vreckách. Daňovým poplatníkom je na oplátku dovolené podieľať sa na znižovaní ich výdavkov.

Čína vstúpila na zahraničné trhy s motívom hľadania nových odbytísk pre svoju výrobu, postupne sa ale začala zaujímať aj o surovinové bohatstvo a poľnohospodársku produkciu regiónu. To bolo a je spôsobené neudržiteľným nárastom čínskej populácie a aj jej životného štandardu. Po svetovej finančnej kríze z roku 2008 sa mnoho západných ekonomík zadlžilo a nemôžu si dovoliť konzumovať čínsky tovar toľko ako predtým.

Pred zameraním sa na praktickú stránku ekonomickej diplomacie Číny, treba porozumieť pojmu diplomacie ako takému. Preto bude prvá kapitola venovaná jeho teoretickému vymedzeniu. Zo všetkého najskôr sa úvod bude zaoberať definovaním tohto fenoménu a rozlíšením jeho poddruhov. Tu bude kladený dôraz na významnú úlohu ekonomickej diplomacie v každej zahraničnej politike krajiny. Kapitola je zameraná na teoretické vymedzenie problematiky diplomatickej služby, diplomacie, ekonomicko-obchodným vzťahom, ako je obchod, medzinárodný obchod a proces internacionalizácie a globalizácie.

Ďalšia kapitola sa zaoberá špecifikami čínskej ekonomickej diplomacie, ktoré budú slúžiť ako rozšírenie teoretického východiska. Táto časť bude veľmi dôležitá pre správne pochopenie čínskeho politického myslenia, čo je do značnej miery ovplyvnené filozofiou a to aj v prípade ekonomických záležitostí. Vzájomná previazanosť ekonomiky, filozofie a diplomacie je potom ilustrovaná v krátkom historickom prehľade, v ňom kladiem dôraz na najzásadnejšie momenty, ktoré sformovali dnešné postavenie Číny v medzinárodnom prostredí.

Hlavným dôvodom pre voľbu danej témy bol očakávaný prínos a využiteľnosť práce v tom, že si čitateľ môže urobiť rýchlo predstavu o pojme ekonomická diplomacie, čo sa za ňou skrýva a do akej miery ovplyvňuje vystupovanie aktérov v medzinárodnom prostredí.

1 Teoretické osnovy diplomatickej služby a ekonomickej diplomacie.

V prvej časti sa diplomová práca venuje teoretickému pozadiu ekonomickej diplomacie. V jednotlivých podkapitolách je popísaný vývoj ekonomickej diplomacie od jej počiatkov až po súčasnosť. Priestor je venovaný hlavným úlohám a funkciám ekonomickej diplomacie a tiež sú vymenovaní jej hlavní aktéri.

1.1 Diplomacia

Pre správne pochopenie pojmu ekonomická diplomacia, ktorá je predmetom tejto práce, je dôležité porozumieť širšiemu pojmu „diplomacia“, ktorého podmnožinou je aj ekonomická diplomacia.

Pôvod slova diplomacia možno nájsť v gréckom slove „*diploma*“. Tento pojem označoval v antickom Grécku identifikačné doštičky, ktoré predstavovali doklad totožnosti a oficiálne splnomocnenie zastupovať vládcu vysielajúcej krajiny. Termín diplomacia pochádza z francúzskeho jazyka – diplomatie.

Na pojem diplomacia existuje viacero pohľadov. Podľa Hubingera „*diplomacia predstavuje do istej miery formalizované prostriedky a činnosti štátnych inštitúcií a jednotlivcov s cieľom realizovať ciele a úlohy, ktoré tvoria komplex zahraničnej politiky štátu. Je to jeden z hlavných nástrojov k mierovému riešeniu sporov, vyžaduje racionálny prístup k problému bez emocionálneho angažmá, zároveň aj priebeh a formy vyjednávania medzi osobami, skupinami či štátmi a národmi.*“¹

Podľa slovníka medzinárodných vzťahov „*diplomacia v širšom slova zmysle je oficiálna činnosť predstaviteľov hláv štátov, vlád a štátnych rezortných orgánov pre zahraničné styky, alebo iných osobitne poverených štátnych orgánov, ktorých úlohou je pokojnými prostriedkami uskutočňovať zahraničnú politiku, obhajovať práva a záujmy štátu a jeho občanov v zahraničí. Treba rozlišovať komplex inštitúcií osobitne vytvorených na uskutočňovanie politického kontaktu medzi štátmi a vlastný proces realizácie zahranično-politického vplyvu štátu prostredníctvom týchto inštitúcií a ich predstaviteľov.*“²

¹HUBINGER, V. 2006. *Encyklopedie diplomacie*. Vydavateľstvo Libri, s. 12

²ŠTOURÁČOVÁ, J. (2008). *Ekonomická diplomacie České republiky*. Praha: Professional Publishing. s. 12

Veľmi podobná je aj definícia podľa Oxfordského slovníka, ktorý charakterizuje diplomaciu ako:

- „realizácia medzinárodných vzťahov rokovaním a vyjednávaním;
- súhrn nástrojov, prostriedkov a metód, ktorými sa medzinárodné vzťahy organizujú a riadia;
- súhrn schopností a umenia diplomatov;
- šikovnosť alebo spôsoby pri realizácii medzinárodných kontaktov a vyjednávaní“.³

1.2 Ekonomická dimenzia diplomacie

Ekonomická diplomacia ako technika diplomatickej praxe existovala už koncom 19. storočia, avšak samotný pojem ekonomická diplomacia sa v odbornej terminológii presadil až neskôr a to v 60. a 70 rokoch minulého storočia. Dovtedy sa v diplomatickej praxi a odborných kruhoch využíval pojem obchodná diplomacia, ktorý sa spájal s realizáciou podpory obchodu. Postupom času bolo však potrebné a to kvôli rozvoju a rozšíreniu úloh diplomacie v hospodárskej oblasti nájsť vhodnejšie pomenovanie, ktoré by zodpovedalo činnosti diplomatických misií v modernom slova zmysle. To viedlo k zavedeniu pojmu ekonomická diplomacia, ktorý sa začal presadzovať v odbornej terminológii a v diplomatickej praxi štátov.⁴

V posledných dekádach však dochádza k posunu vnímania diplomacie. Globalizačné, demokratizačné, technologické, informačné a ďalšie zmeny svetového rozmeru sa prejavujú aj v oblasti medzinárodných vzťahov. Dochádza k multiplikácii aktérov, ktorá v diplomacii prináša rozšírenie tradičnej skupiny diplomatov o nových aktérov z radov neštátnych štruktúr alebo iných ministerských rezortov - to znamená ďalšia fragmentácia tradičnej diplomacie a diplomatických vzťahov orientovaných predovšetkým na vzťahy medzi štátmi. Proces fragmentácie zahŕňa nielen aktérov, ale aj obsahovú stránku diplomacie.⁵ Zahraničná politika, ktorá do istej miery predeterminuje diplomaciu, je multidimenzionálny pojem, do ktorého spadajú zahraničné aktivity radu oblastí, sfér, subjektov a inštitúcií národného priestoru. Špecifické a relatívne samostatné národné oblasti a sféry pôsobenia sa potom koncentrujú do partikulárnych oblastí diplomacie a s

³SOANES, C. – STEVENSON, A. 2005. Oxford Dictionary of English. s.42.

⁴ŠTOURÁČOVÁ, J. a kol. *Proměny ekonomické diplomacie v ČR a ve světě*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2012, s. 18

⁵ŠTOURÁČOVÁ, J. a kol. *Proměny ekonomické diplomacie v ČR a ve světě*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2012, s. 19

nimi spojenými príslušnými zvláštnosťami diplomatických rokovaní. Tieto oblasti sú čiastkové, hoci špecifické prvky celého komplexu diplomacie, diplomatických aktivít a diplomatických služieb.⁶

V súčasnej dobe teda dochádza k čiastočnej fragmentácii ekonomickej diplomacie a to najmä z dôvodu naplňovania a realizácie partikulárnych zahraničných programov, ktoré sa potom následne premietajú do podoby diplomacie a majú za následok segmentáciu diplomacie. Najbežnejšie využitie diplomacie je v politickom sektore v rámci zahraničnej politiky štátu. Práve v tejto sfére sa prejavuje transformácia počtu a podoby aktérov - objavujú sa noví aktéri, ktorými sú medzinárodné organizácie alebo integračné zoskupenie. Integračné zoskupenie potom obsahujú ďalší nový trend, ktorým je dvojdimenzionálna diplomacia, ktorú by sme mohli rozdeliť na diplomáciu vnútri štruktúry a diplomáciu vykonávanú smerom k ostatným vonkajším aktérom.⁷ Táto prebiehajúca transformácia sa naďalej prejavuje v narastajúcom počte čiastkových diplomácií.

Pôvodný termín obchodná diplomacia sa však v teórii aj praxi používa naďalej, avšak „V súčasnej praxi možno pod obchodnou diplomaciou rozumieť súbor oficiálnych aktivít orgánov štátu pre zahraničné styky (najmä zastupiteľských úradov a ich príslušných oddelení), ktoré sú zamerané na podporu vzájomnej obchodnej výmeny medzi dvomi štátmi. predovšetkým však na podporu exportu z domovskej do hostiteľskej krajiny“⁸. Obchodná diplomacia v dnešnom slova zmysle predstavuje skôr osobitnú súčasť alebo špecifické aktivity, ktoré spadajú pod výkon ekonomickej diplomacie. Oba termíny však nemožno považovať za totožné, respektíve rovnocenné. Zatiaľ čo pojem ekonomická diplomacia predstavuje skôr ponímanie v širšom zmysle slova, obchodná diplomacia predstavuje pojem v užšom slova zmysle. Oba pojmy poukazujú na tú istú skutočnosť, avšak v odlišných obdobiach historického vývoja. Z pohľadu dejín diplomacie obchodná diplomacia predstavuje vývojové štádium ekonomickej diplomacie, čím ju možno považovať za jej historickú predchodkyňu.⁹

Ekonomická diplomacia predstavuje pojem, s ktorým sa možno stretnúť v odbornej literatúre aj v inom kontexte. Svoj pôvod má v anglickom slovnom spojení economic diplomacy, ktoré sa do slovenčiny prekladá ako ekonomická diplomacia. Anglické poňatie

⁶ŠTOURAČOVÁ, J. a kol. *Proměny ekonomické diplomacie v ČR a ve světě*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2012, s. 20

⁷VESELÝ, Z. *Diplomacie: (teorie - praxe - dějiny)*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011, s.23

⁸PAJTINKA, E. 2007a *Hospodářská diplomacia a její úloha v 21. Storočí*, časopis Medzinárodní vztáhy, ročník 42, c. 4 (2007) ISSN 0323-1844 s. 56

⁹PAJTINKA, E. 2007a *Hospodářská diplomacia a její úloha v 21. Storočí*, časopis Medzinárodní vztáhy, ročník 42, c. 4 (2007) ISSN 0323-1844

pojmu economic diplomacy sa skôr spája s „*využívaním hospodárskych zdrojov štátu vo forme odmien a sankcií v snahe presadiť určitý, nie nevyhnutne ekonomický, ale napríklad aj bezpečnostný zahraničnopolitický cieľ*“¹⁰. Z uvedenej definície vyplýva, že ekonomická diplomacia v tomto kontexte využíva ekonomické prostriedky na dosiahnutie akýchkoľvek cieľov, čím sa líši od tradičného chápania ekonomickej diplomacie, ktorá sa zaoberá prioritne presadzovaním ekonomických záujmov štátu. „*V tomto zmysle môže ísť aj o istú formu alebo súčasť nátlakovej diplomacie (coercive diplomacy)*“¹¹

Obsahovo aj významovo sa termínu ekonomická diplomacia, v kontexte presadzovania akýchkoľvek zahranično-politických cieľov približuje termín dolárová diplomacia, ktorú v doterajšej histórii možno pozorovať výlučne v zahranično-politickej praxi Spojených štátov amerických. Dolárovú diplomáciu aplikovali na presadzovanie svojich záujmov zvyšovaním investícií do štátov na stabilizovanie ich vnútropolitkej situácie v ich „*blízkom pohraničí, ale aj na posilnenie ich vedúcej pozície na západe*“¹². Na jednej strane priniesla dolárová diplomacia Spojeným štátom finančné zisky, na strane druhej zabránila iným štátom angažovať sa v týchto krajinách, za účelom prosperovať z obchodu. Dolárová diplomacia bola v tých časoch považovaná za „rozšírenie“ Monroeovej doktríny. Vo všeobecnosti USA využívali dolárovú diplomáciu na rozvoj a ochranu obchodu s krajinami Latinskej Ameriky aj Ázie.

V odbornej literatúre je dostupné veľké množstvo definícií ekonomickej diplomacie, jedna z nich ju charakterizuje ako špecifickú oblasť diplomacie, ktorá slúži pre tvorbu vhodných podmienok pre naplnenie ekonomických záujmov určitého štátu v zahraničí a taktiež naplňa ekonomické aspekty zahraničnej politiky daného štátu. Taktiež ekonomická diplomacia slúži na vytváranie čo najlepších podmienok pre podporu obchodných a investičných aktivít podnikateľov v rámci daného štátu a ich vstupu na zahraničné trhy.

Dominantné a bezprecedentné impulzy pre nárast významu a pre rozvoj ekonomickej dimenzie zahraničných politik jednotlivých štátov a tým pádom aj ekonomickým diplomaciám však prináša až vývoj v posledných dvoch dekádach 20. storočia. Pád sovietskeho impéria spoločne s liberalizáciou a demokratizujúcimi

¹⁰BERRIDGE G.R. James A. 2001. A dictionary of diplomacy. New York: Palgrave, 2001, 272 s. ISBN 0-333-76496-X s.81

¹¹PAJTINKA, E. 2007a Hospodárska diplomacia a jej úloha v 21. Storočí, časopis Medzinárodné vzťahy, ročník 42, č. 4 (2007) ISSN 0323-1844 s. 57

¹²COOLSAET, R. 2001. Historical Patterns in Economic Diplomacy: From Diplomacy: From Protectionism to Globalisation. The Case of Belgium. [online]. Chicago: International Studies Association, 2001. 10 s. [cit 20.03.2014] Dostupné na internete

tendenciami aj na úrovni svetového obchodného trhu, zrýchlil presadzovanie globalizačných procesov. Absencia regulačných menových mechanizmov, zmeny v prerozdelení ekonomickej sily a vzťahov medzi Spojenými štátmi americkými (ďalej len USA) a Európskou Úniou (ďalej len EÚ) alebo objavenie sa nových položiek agendy medzinárodného obchodu, ako sú napríklad služby a produkty priemyselnej revolúcie založenej na informáciách, sú sprievodné javy posledných dekád.¹³

Ekonomická diplomacia získava na prominentnosti v závislosti na zrýchľujúcich sa procesoch globalizácie, ktoré sú doplnené absenciou všeobecne prijímaných pravidiel. Firmy sa obracajú na "svoje" vlády, aby obhajovali ich záujmy na svetovom trhu, a vlády potom nemajú inú možnosť, ako presadzovať záujmy ich spoločností, inak hrozí zníženie profitability.¹⁴

Ekonomická diplomacia sa však naďalej premieňa a čelí mnohým výzvam. Nárast počtu aktérov na medzinárodnom obchodnom trhu komplikuje a spomaľuje budovanie spoločného konsenzu. Rovnako tak vstupových ekonomík na medzinárodný trh, ktoré majú odlišné inštitucionálne zriadenie a kultúrne pozadie, bude meniť normy a hodnoty a to sa nutne bude prejavovať v zmene pravidiel medzinárodného obchodu.¹⁵ Dochádza k zmene medzinárodnej politiky. Ekonomizácia medzinárodného prostredia výrazne mení jeho charakter, presadzovanie ekonomických záujmov sa dostáva do popredia zahraničných politík jednotlivých štátov a dochádza k nárastu významu ekonomickej dimenzie diplomatických vzťahov.

V zahraničnej literatúre je ekonomická diplomacia taktiež definovaná rôznymi spôsobmi. Routledge Encyclopedia of International Political Economy ekonomickú diplomáciu definuje ako snahu vlád kompenzovať riziko vysokých nákladov, prispôbienie tuzemských firiem medzinárodnej konkurencii, potenciálneho poklesu obchodu či vplyvu medzinárodnej konkurencie a dôsledkov možného úpadku strategicky významných tuzemských firiem pre národnú bezpečnosť.¹⁶

¹³ŠTOURAČOVÁ, J. a kol. *Proměny ekonomické diplomacie v ČR a ve světě*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2012, s. 43

¹⁴COOLSAET, R. *Trade is War. Belgium's economic diplomacy in the age of globalisation*. In: Rik Coolsaet [online]. 2000 [cit. 2017-2-11]. Dostupné z: http://www.rikcoolsaet.be/files/ART_BF_WZ/6%20Trade%20is%20war_RikCoolsaet.pdf. s.13

¹⁵BERGEIJK, P. A. G. – MOONS, S. *Economic Diplomacy and Economic Security*. NEWFRONTIERS FOR ECONOMIC DIPLOMACY [online]. 2009, č. 1 [cit. 2017-2-11]. Dostupné z: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1436584, s. 9

¹⁶SHAMBAUGH, G. *Economic Diplomacy*. in: JONES, R. J. Barry (ed.): Routledge Encyclopedia of International Political Economy. Volume I., London: Routledge, 2001. s. 349

Táto definícia však zanedbáva úlohu medzinárodných organizácií a inštitúcií, ktoré v rámci ekonomickej diplomacie hrajú zásadnú regulačnú úlohu. Bayne a Woolcock (2003) definujú ekonomickú diplomáciu ako súbor aktivít (ako metód rozhodovania, tak predovšetkým rozhodovacích procesov na medzinárodnej úrovni), ktoré sa vzťahujú k pohraničnom ekonomickým aktivitám (export, import, investície, pôžičky, finančnú pomoc, migrácia), ktoré sú praktikované štátnymi aj neštátnymi subjektmi v reálnom svete.¹⁷

1.2.1 Hlavní aktéri ekonomickej diplomacie

Aktéri ekonomickej diplomacie sú subjekty, ktoré pomáhajú dopĺňovať ekonomickú diplomáciu ako celok. Sú dôležitou súčasťou, vďaka ktorej sa všetky aktivity realizujú. Na druhej strane však rozdielna ekonomická a životná úroveň, vzdelanie, kompetencie vlád v každom štáte vytvárajú rozdiely. Aktérov ekonomickej diplomacie môžeme rozdeliť na dva celky. Prvými budú aktéri, ktorí pôsobia v zahraničí a druhá skupina bude obsahovať aktérov, ktorí sa nachádzajú v tuzemských podmienkach.

Do prvej skupiny radíme diplomatické zastúpenia (úrady, ktoré nachádzajúce sa v zahraničí za účelom zastúpenia svojej krajiny), diplomatických pracovníkov (pôsobia na veľvyslanectvách, ich hlavnou úlohou je naplňovať hlavne ekonomicky zamerané aktivity danej krajiny), predstaviteľov vládnych tuzemských organizácií ako aj nevládných organizácií, subjekty reprezentujúce podniky (osoby, ktoré zefektívňujú fungovanie celého systému). Do druhej skupiny radíme predstaviteľov diplomatickej sféry, ktorí pôsobia v tuzemsku. Prvé miesto je zastúpené ústrednými orgánmi vlády (ich úlohou je predovšetkým vytváranie, analyzovanie a realizovanie ekonomických aktivít v zahraničí). Dve najdôležitejšie inštitúcie tu patria, a to Ministerstvo zahraničných vecí a Ministerstvo hospodárstva, špecializované vládne agentúry (orientované na podporu podnikateľských subjektov), podnikateľské zväzy, komory asociácie. Na posledné miesto by sme mohli zaradiť predstaviteľov podnikateľskej sféry (snaha o podporu ekonomických a medzinárodných vzťahov v národných podmienkach).¹⁸

Najdôležitejšími aktérmi ekonomickej diplomacie sú však zástupcovia národných štátov v zahraničí. Na nich je kladená najväčšia zodpovednosť. Pôsobia priamo v oblasti zahraničných aktivít, majú tie najlepšie predpoklady na plnenie všeobecne platných

¹⁷BAYNE, N. – WOOLCOCK, S. *The new economic diplomacy: decision-making and negotiation in international economic relations*. 3rd ed., rev. and updated. Burlington, VT: Ashgate, c2011, s. 3

¹⁸ŠTOURAČOVÁ, J. (2008). *Ekonomická diplomacie České republiky*. Praha: Professional Publishing. 36 s

dohovorov aktivít z domáceho štátu. Diplomatickí pracovníci pôsobiaci v ekonomickej diplomacii musia byť však nutne zameraní na ekonomické aktivity. Musia dokázať ekonomicky uvažovať, pri jednaniach vytvárať také prostredie a závery, ktoré budú ekonomicky prijateľné pre dané krajiny.

V dnešnej dobe už nestačí len štátom podporovaný marketing pre vlastný priemysel, ale je nutná dôsledne vykonávaná ofenzívna politika s cieľom maximalizovať podiel krajiny na globálnom bohatstve -ekonomická diplomacia tak má za úlohu v súčasnom svete uviesť v syntéze ekonomickej i politickej myslenie, ktoré často reflektuje vnútropolitické a mocensko-politické dôsledky ekonomických aktivít. Ekonomická diplomacia by mala nájsť cesty, ako umožniť ekonomickú spoluprácu, ale zároveň s tým, zaručiť pozitívnu bilanciu jej následkov pre blahobyt a bezpečnosť vlastnej krajiny. Ekonomická diplomacia sa pomaly ale isto na škále od politiky voľného obchodu posúva smerom k militantnejším formám medzinárodných hospodárskych vzťahov - tzv. economic warfare.¹⁹

1.2.2 Modely riadenia ekonomickej diplomacie

Prístup k riadeniu ekonomickej diplomacie každého štátu prešiel určitým vývojom s cieľom ponúkať čo najefektívnejšie služby podnikateľským subjektom. Vzhľadom k rýchlo sa meniacim podmienkam globalizovaného sveta musia jednotlivé štáty na tieto zmeny pružne reagovať. Či už vlastnou cestou či inšpiráciou u iných krajín si štáty vytvárajú svoju zahraničnú politiku, ktorej súčasťou je určitý prístup k vykonávaniu ekonomickej diplomacie. Tým môže vzniknúť jedinečný model riadenia ekonomickej diplomacie každého štátu. Jednotlivé prístupy potom vytvárajú určitý systém modelov ekonomickej diplomacie, ktoré si môžu byť menej či viac navzájom podobné.²⁰

Na základe takýchto podobností pracuje odborná literatúra pre ľahšiu interpretáciu s tromi, resp. piatimi typmi organizačno-kompetenčných modelov ekonomickej diplomacie. Jednotlivé modely prijímajú ako základ Ministerstvo zahraničných vecí, od ktorého sa ich charakteristiky odvíjajú. Nasledujúce 3 modely vo svojom odbornom článku charakterizuje

¹⁹ROBEJŠEK, P. *Postavení ekonomické diplomacie v současných mezinárodních vztazích*. In: ŠTOURÁČOVÁ, J. *Proměny ekonomické diplomacie v ČR a ve světě*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2012, s. 61

²⁰PETERKOVÁ, J. - ZEMANOVÁ Š. Aktuálne trendy ekonomickej diplomacie, konferencie "Aktuálne trendy ekonomickej diplomacie vo vybraných krajinách EÚ" 16. 6. 2016, VŠE v Prahe [online]. [Cit. 2017-2-11]. Dostupné z: <http://smsjm.vse.cz/wp-content/uploads/2016/05/Aktua%CC%81ni%CC%81-trendy-ED.pptx>.

Erik Pajtinka a následne jeho vymedzenie do širších súvislostí rozvádza Barbara Kubešová a Ilona Švihlíková.

1) Jednotný / integrovaný / unifikovaný model

Základným princípom tohto modelu je, že realizátorom ekonomickej diplomacie je jediný orgán štátnej správy, ktorý má na tento účel všetky kompetencie. Týmto orgánom je Ministerstvo zahraničných vecí. K jeho podpore bývajú v krajinách často zriadené vládne agentúry. Spolupráca taktiež prebieha s ďalšími ministerstvami, ktoré majú vo svojej agende o.i. ekonomické záujmy. Jedná sa napr. o ministerstvo hospodárstva či poľnohospodárstva. Typickým príkladom krajiny aplikujúcej tento model je Kanada, kde bolo zriadené na vykonávanie ekonomickej diplomacie o.i. ministerstvo zahraničných vecí a zahraničného obchodu.²¹

2) Členenie / duálny / dvojité / konkurenčný model

Ide o pomerne rozšírený model po svete. Ekonomická diplomacia je v gescii dvoch rezortov - ministerstva zahraničných vecí a ďalšieho ministerstva. V niektorých prípadoch môže dochádzať ku konkurenčnému boju, pretože jednotlivé ministerstvá nemajú jasne vymedzené kompetencie a neexistuje vôľa na ich spoluprácu. Také nezhody, ktoré majú negatívny vplyv na efektívne fungovanie ekonomickej diplomacie, potom môže spôsobovať ako konania týkajúce sa podpory obchodu a investícií, tak aj otázky v multilaterálnych medzinárodných vzťahoch. Tento typ modelu funguje napr. v Indii, Thajsku či na Slovensku.²²

3) Model zdieľanej agentúry / tretej agentúry

Typickým príkladom štátu uplatňujúceho tento model je Singapur, kde sú príslušné otázky ekonomickej diplomacie v gescii dvoch zvláštnych agentúr (*International Enterprise Singapore* (predtým *Singapore Trade Development Board*) a *Singapore Economic Development Board*). Ako supervízor tu vystupuje Ministerstvo obchodu a priemyslu. Ministerstvo zahraničných vecí nehrá v oblasti ekonomickej diplomacie žiadnu úlohu. Každý z dvoch úradov potom vysiela svojich zástupcov do kľúčových krajín v podobe veľvyslancov či generálnych konzulov. Všeobecne možno teda povedať, že

²¹PETERKOVÁ, J. - ZEMANOVÁ Š. Aktuálne trendy ekonomickej diplomacie, konferencie "Aktuálne trendy ekonomickej diplomacie vo vybraných krajinách EÚ" 16. 6. 2016, VŠE v Prahe [online]. [Cit. 2017-2-11]. Dostupné z: <http://smsjm.vse.cz/wp-content/uploads/2016/05/Aktua%CC%81ni%CC%81-trendy-ED.pptx>.

²²VESELÝ, Z. *Diplomacie: (teorie - praxe - dějiny)*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství anakladatelství Aleš Čeněk, 2011, s. 41

ekonomická agenda je delegovaná v konkrétnom rozsahu na príslušné vládne či iné verejnoprávne inštitúcie. V súvislosti s týmto modelom sa často hovorí aj o Veľkej Británii a Nemecku. Pre ich unikátne modely riadenia ekonomickej diplomacie prijíma vo svojich publikáciách Kishan S. Rana ďalšie dva nové modely.²³

4) Model čiastočného zjednotenia / čiastočné unifikácie

Model, ktorý je využívaný vo Veľkej Británii, je založený na princípe, že v rámci Ministerstva zahraničných vecí (resp. Foreign Office) boli spoločne s Oddelením obchodu a priemyslu (Department of Trade and Industry), ktoré v súčasnosti už neexistuje, zriadené dva špeciálne útvary, ktoré majú na starosť obchod a investície. Tie sú riadené jednotnou diplomatickou službou.²⁴

5) Model vzdania sa

V prípade tohto modelu nemá ministerstvo zahraničných vecí v ekonomických otázkach žiadne kompetencie. Táto agenda prechádza na iné ministerstvo. Mimo už uvedeného Nemecka je tento model využívaný napr. v Číne.²⁵

1.3 Ekonomicko-obchodné vzťahy

Ekonomické prostredie danej krajiny možno postihnúť skúmaním jej ekonomického systému (trhový ekonomický systém, centrálnne riadený ekonomický systém, ekonomický systém s prvkami oboch), ekonomickej štruktúry (z hľadiska podielov troch základných sektorov - priemyslu, poľnohospodárstva, služieb), ekonomickej úrovne charakterizujúcej úroveň ekonomického rozvoja (merané najčastejšie pomocou hrubého domáceho produktu alebo hrubého domáceho produktu na obyvateľa), ekonomického rastu (ako tempa rastu hrubého domáceho produktu) a ekonomickej štruktúry obyvateľstva (popisujúci rozdelenie obyvateľstva z hľadiska jeho ekonomickej aktivity).²⁶

Od vyššie uvedených informácií sa dá ďalej dozvedieť, aké sú ekonomické opatrenia danej krajiny. Prvú skupinu tvoria všeobecne hospodárske opatrenia, ktoré majú riadiť vzťahy medzi ekonomickými subjektmi vnútri určitej krajiny podľa cieľových predstáv jej hospodárskej politiky (týkajú sa kartelov, tvorby cien a zliav, foriem

²³PAJTINK, E. *Hospodárska diplomacia: Hľadanie efektívneho modelu riadenia, alebo boj o obchodných atašé?*. Mezinárodní politika. Ročník 31, číslo 10 (2007), s.30

²⁴ŠTOURAČOVÁ, J. a kol. *Proměny ekonomické diplomacie v ČR a ve světě*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2012, 254 s. Diplomacie. ISBN 978-80-7431-081-2. s. 99

²⁵VESELÝ, Z. *Diplomacie: (teorie - praxe - dějiny)*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011, s. 40.

²⁶BOUČKOVÁ, J. 2003 *Marketing*. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 261.

podnikania, poskytovanie úverov a pod.) Druhá skupina zahŕňa zahranično-hospodárske opatrenia, ktorými sa upravujú hospodárske vzťahy so zahraničím. Ide najmä o opatrenia v oblasti medzinárodného obchodu, ktoré regulujú import a export, napr. obchodné, platobné, dopravné zmluvy medzi štátmi, colné predpisy, dovozné kvóty, politika výmenných kurzov.

K tejto téme pridáva svoj názor aj Machková a uvádza, že v rámci ekonomického prostredia by mala analyzovať hospodárska politika vlády, najmä jej zahraničnoobchodná politika, kurzová politika, politika vo vzťahu k zahraničným investorom a tiež základné makroekonomické ukazovatele a ich vývoj.²⁷

1.3.1 Obchod, medzinárodný obchod

Obchod možno všeobecne definovať ako smenu, tj. nákup a predaj komodít medzi jednotlivcami alebo skupinami. Možno ho prevádzať priamo prostredníctvom výmenného obchodu (barterový obchod) alebo nepriamo, prostredníctvom peňazí. Podľa toho, na akej úrovni je obchod realizovaný, rozlišujeme tri typy obchodu - maloobchod (obchod medzi predávajúcim a kupujúcim), veľkoobchod (obchod medzi dodávateľom a odberateľom) a zahraničný obchod.²⁸

Ako úlohu obchodu možno považovať myšlienku, že základom každého bohatstva národov je vedieť ich statky vyrábať a potom s nimi vedieť obchodovať.²⁹

Ďalším kľúčovým pojmom je medzinárodný obchod, ktorý sa definuje napr. podľa Žiaka ako toky tovarov, ktoré sú predmetom obchodov medzi jednotlivými národnými ekonomikami. Tieto toky tovaru sa merajú objemom svetových vývozov a dovozov. Základná myšlienka medzinárodného obchodu a investícií je jednoduchá - každá krajina produkuje tovar a služby, ktoré je možno buď spotrebovať doma, alebo vyviezť do cudziny. Peniaze získané za export tovaru a služieb potom možno použiť na nákup iných tovarov a služieb.³⁰

²⁷MACHKOVÁ, H. 2010. *Mezinárodní obchodní operace* /: Hana Machková, Eva Černohlávková, Alexej Sato a kolektiv. 5., aktualiz. vyd. Praha: Grada, s. 20

²⁸FOJTÍKOVÁ, L. 2009. *Zahraničně obchodní politika ČR: historie a současnost (1945-2008)* [online]. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, s. 1.

²⁹BENÁČEK, V. 1997. *Ekonomie mezinárodního obchodu*. Vyd. 1. V Praze: Vysoká škola ekonomická, s.2.

³⁰EPPING, R. CH. 2004. *Průvodce globální ekonomikou*. Vyd. 1. Praha: Portál, s. 25.

Kalińska upozorňuje na problematiku významných premien, ktorými na prelome 20. a 21. storočia teória a prax medzinárodného obchodu prechádza. Hlavným dôvodom je zmena trhových podmienok, ktoré prináša postupujúci proces globalizácie. Koncom 90. rokov 20. storočia po prvýkrát prevýšilo tempo rastu medzinárodných obchodných transakcií frekvenciu obchodovania vnútri jednotlivých štátov. Príčiny možno hľadať predovšetkým v pôsobení týchto štyroch faktorov:

- technologická expanzia,
- liberalizácia medzinárodného obchodu,
- globálne prepojenie verejných a súkromných inštitúcií,
- nástup globálneho konkurenčného prostredia.³¹

Jeníček (2002: 139) vyššie uvedené potvrdzuje. Podľa neho je pre verejnosť medzinárodný obchod najjasnejším dôkazom globalizácie svetového hospodárstva. Podľa ukazovateľa objemu vývozu a dovozu sa svetové hospodárstvo stáva čím ďalej viac prepojeným po druhej svetovej vojne.³²

A ako píše zahraniční autori o obchode prekračujúcom hranice krajiny? Podľa dvojice Reuvid a Sherlock existujú dva základné typy obchodu medzi krajinami. Prvý, v ktorom prijímajúca krajina buď nemôže produkovať tovar či poskytovať služby v danej oblasti. Druhý typ, kedy krajina má schopnosť produkovať tovar aj poskytovať služby, ale napriek tomu stále importuje. Dôvod pre prvý druh obchodu je jasný – dovážajúca krajina kupuje tovary a služby, pretože inak by sa musela zaobísť bez nich. Druhý typ obchodu, ktorý je stále väčší záujem, predstavuje väčšinu svetového obchodu. Príčinu tejto skutočnosti možno hľadať v jednej z troch nasledujúcich možností:

1. Dovezený tovar môže byť lacnejší ako tovar domáci.
2. Prostredníctvom dovozu je väčšia rozmanitosť tovaru na domácom trhu.
3. Dovezený tovar môže ponúknuť aj iné výhody než len nižšiu cenu, napr. lepšiu kvalitu, dizajn, technické vlastnosti.³³

Záverom je nutné podotknúť, že medzinárodný či zahraničný obchod je disciplínou veľmi rozsiahlou a členitou. Ako uvádza Dvořák, možno na ňu pozeriť z najrôznejších hľadísk. Z pohľadu teoretického skúmania odôvodnenosti ekonomického myslenia

³¹KALÍNSKÁ, E. 2010. *Mezinárodní obchod v 21. století*. 1. vyd. Praha: Grada, s. 3.

³²JENÍČEK, V. 2002. *Globalizace světového hospodářství*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, s. 139.

³³REUVID, J. – SHERLOCK, J. 2011. *International trade: an essential guide to the principles and practice of export*. [online]. Philadelphia, USA: Kogan Page, s. 3.

merkantilistického, analyzovanie klasickej a neskôr neoklasickej teórie zahraničného obchodu, posudzovanie teórie technologickej medzery a podobne. Druhú rovinu predstavuje hľadisko praktické, ktoré umožňuje na zahraničný obchod nazerať jednak z pohľadu podnikateľa, jednak z pohľadu štátu.³⁴

1.3.2 Proces internacionalizácie a globalizácie

Podľa Boučkovej je proces internacionalizácie a globalizácie spojený s prekonávaním hraníc štátov. Internacionalizácia predstavuje medzinárodný obchod s tovarom vyrobeným v rámci národných ekonomík.³⁵ Výroba je národná, obchod je internacionálna. Ekonomická globalizácia je pokračovaním tohto vývoja. V prípade globalizácie však štátne hranice už nehrajú rolu mantinelov, ktoré uzatvárajú výrobný proces. Internacionálnom nie je len obchod s výsledkami výrobného procesu, ale samotný výrobný proces. Výroba i obchod sú internacionálne.

Vyššie uvedená autorka ďalej spomína príčiny prerastania internacionalizácie do globalizácie. Tento proces je podmienený faktormi trhovými, nákladnými, environmentálnymi a konkurenčnými. Globalizácii možno chápať ako samostatnú etapu integrácie sociálne väzby alebo ako najvyššiu etapu internacionalizácie. Cihelková informuje o vzniku termínu globalizácie, ktorý bol uznaný zhruba v polovici 80. Rokov. Ďalej uvádza, že existuje niekoľko definícií objasňujúcich tento termín, pričom ich spoločným menovateľom je nazeranie globalizácia ako súdobé transformačné etapy v dlhodobom vývojovom procese svetovej civilizácie, v ktorom dochádza v závislosti na technickom rozvoji na dynamický prekonávanie lokálne viazaných a relatívne izolovaných ľudských ideí a aktivít vo smeru univerzalizácii niektorých z nich.³⁶

Globalizácia je vrodene zložitá a rôznorodá prinajmenšom v troch základných, vzájomne prepojených, sférach - hospodárske, spoločenské a politické:

1. Hospodárska globalizácia nevedie ani k vzniku homogénneho trhu, ani k vodcovstvu jedného vzoru podnikového usporiadania. Globalizácia v skutočnosti vedie k tvorbe podmienok celej rady odlišných, vzájomne prepletených smerov, tj. rozširuje pole pôsobnosti, na ktorom dochádza k vzájomnému ovplyvňovaniu rôznych činiteľov trhu a

³⁴DVOŘÁK, P. 1999. *Základy mezinárodní obchodní politiky*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická, s.7.

³⁵BOUČKOVÁ, J. 2003 *Marketing*. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 250.

³⁶CIHELKOVÁ, E. 2000. *Světová ekonomika: základní rysy a tendence vývoje*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, s. 15.

podnikov.

2. Spoločenská oblasť je druhým rozmerom vzrastajúcou globálnou zložitosti. Rozvoj zložitých a prekrývajúcich sa podôb vstavanosti a vyčistenie systému nevedú ku rovnorodej svetovej kultúre podnikania založenej na spevňujúcej, rozširujúcej sa základnej podobe kapitalizmu, ale pravdepodobne vytvára podmienky, ktoré nie je schopná ovládať ani jedna krajina, ani rozvinutý svet ako celok.

3. Rôznorodosť globalizácie sa odráža v politických oblastiach. Štát ako jediný a najdôležitejší organizačný stupeň a inštitucionálna štruktúra na svete bol v dôsledku globalizácie premenený. Napriek tomu je naďalej jednou z najväčších hnacích síl globalizácie, ktorá odpovedá na zložitejšie zloženie napätia príznačné pre nové prostredie.³⁷

Téma globalizácie vkusne uzavrie nasledujúce pasáž, ktorej autorom je Randy Charles Epping.³⁸ Americká herečka Joan Crawford raz povedala: *"Keď sa o vás hovorí, je to hrozné, ale jediná ešte horšie vec je, keď sa o vás nehovorí."* Krajiny, ktoré otvorili svoje hranice a nechali voľne pôsobiť sily medzinárodného obchodu a financií, by mohli vyhlásovať niečo podobné: jediné, čo je horšie ako otvorenie vašej ekonomiky svet, je jej uzatváranie sa pred svetom.

³⁷JENÍČEK, V. 2002. *Globalizace světového hospodářství*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, s. 138.

³⁸EPPING, R. CH. 2004. *Průvodce globální ekonomikou*. Vyd. 1. Praha: Portál, s. 27.

2 Cieľ práce

Predkladaná práca si dáva za cieľ v analytickej časti overiť vplyv ekonomickej diplomacie, a to spôsobom aplikovania teoretického konceptu na špecifickú oblasť čínskej ekonomickej diplomacie. Podľa dostupných informácií, nebola vybraná oblasť na základe tejto teórie reflektovaná. Cieľom práce je preto zistiť, či pozorované zmeny v stanovenej oblasti môžeme vysvetliť na základe teoretických východísk, či sa v tejto oblasti nepreukázateľné a sledované zmeny sa udiali v rámci iných procesov. Cieľom práce je tiež analyzovať vývoj ČĽR a snahy krajiny o integračné procesy.

Hlavný cieľ

Hlavným cieľom práce je spracovať odporúčania, ktoré poslúžia ako návod pre správny postup pri obchodovaní medzi podnikmi Slovenskej republiky s Čínskou ľudovou republikou. Cieľom tejto práce je tiež charakterizovať súčasnú podobu ekonomickej diplomacie ČĽR, predstaviť chystané novinky a ďalej načrtnúť jej možný vývoj a výzvy v nasledujúcich rokoch. Ako sa môže čínska ekonomická diplomacia inšpirovať od zahraničných prístupov k ekonomickej diplomacii s cieľom skvalitniť jej fungovanie?

Vedľajší cieľ

Medzi vedľajšie ciele možno zaradiť vykonanie analýzy zahraničného obchodu Slovenskej republiky a Čínskej ľudovej republiky. Ďalej pripraviť a zrealizovať terénne šetrenie a na jeho základe poukázať na zahraničný obchod medzi SR a ČĽR z praktického hľadiska.

2.1 Metódy práce a metódy skúmania

Objektom skúmania je integrácia ČĽR do svetovej ekonomiky po vstupe do OSN.

Materiály, z ktorých vychádzame pri spracovaní práce tvoria sekundárne zdroje - domáca a zahraničná odborná literatúra, odborné časopisy a publikácie, denná tlač, webové stránky, štatistické údaje OECD.

V praktickej časti pri spracovaní diplomovej práce použijeme nasledovné metódy:

- syntézu , k vyhodnoteniu postavenia Číny vo svetovej ekonomickej diplomacii,
- komparáciu, pre porovnanie vybraných makroekonomických ukazovateľov SR a ČĽR.

Metódy bakalárskej práce sú rozdelené do časti analytickej a aplikačnej.

Analytická časť

Jedná sa o zber sekundárnych informácií prostredníctvom štúdie odbornej literatúry. K tomu budú využité knižné publikácie slovenských a zahraničných autorov a tuzemských časopisov v danom odbore. Nemenej podstatnú časť na získavanie potrebných podkladov tvoria elektronické zdroje v podobe článkov a dokumentov tiež slovenského i zahraničného pôvodu. Cieľom vyššie uvedeného je prehĺbenie a prípadné doštudovanie odborných poznatkov k problematike medzinárodného obchodu, zahraničného obchodu Slovenskej republiky a Číny a ostatných záležitostí s ním súvisiacich. Na základe týchto informácií bude následne vykonaná analýza zahraničného obchodu SR s ČĽR, ktorej cieľom bude podľa dostupných údajov za posledné roky zmapovať zahraničný obchod a vzájomnú spoluprácu SR s ČĽR. Toto posluží k získaniu uceleného prehľadu o obchodovaní medzi týmito dvoma krajinami. Následne bude tento pohľad využitý pri spracovaní odporúčania.

Aplikačná časť

V časti aplikačnej budú spracované odporúčania správneho postupu pri obchodovaní SR s Čínskou ľudovou republikou. Odporúčanie bude poukazovať na kritické body, s ktorými sa možno stretnúť počas obchodného procesu. Pre podniky, ktoré majú minimálne skúsenosti so zahraničným obchodovaním a majú v úmysle začať obchodnú spoluprácu s čínskymi spoločnosťami, sa toto odporúčanie môže stať užitočným informačným materiálom.

3 Analýza ekonomicko-obchodných vzťahov medzi Slovenskom a Čínou

Obsahom tejto kapitoly je niekoľko tematicky na seba nadväzujúcich pasáží analyzujúcich zahraničný obchod Slovenskej republiky a Čínskej ľudovej republiky a potom vzťah SR s ČĽR v oblasti zahraničného obchodu.

Na úvod je predstavená ČĽR vo všeobecných informáciách týkajúcich sa napr. Čínskej vonkajšej politickej orientácie či ekonomiky ČĽR. Ďalej je poukázané na jej zahraničný obchod, obchodnú bilanciu a spoluprácu so SR v zahraničnom obchode. Neskôr je venovaná pozornosť zahraničnému obchodu Slovenskej republiky v roku 2014 a 2015.

3.1 Charakteristika Čínskej ľudovej republiky

Oficiálny názov tejto štvrtej najväčšej krajiny na svete je Čínska ľudová republika (ČĽR). Počet obyvateľov ktoré z 91,5% tvoria Chanovia a zvyšných 8,5% pripadá na ostatné národnosti, sa v roku 2016 vyšplhal na vyše 1,3 miliárd a predstavuje tak približne jednu pätinu celej populácie, čím sa Čína stavia do úlohy najľudnatejšieho štátu planéty. Ako úradný jazyk používa čínštinu, ktorá má veľa dialektov, oficiálna je mandarínska čínština. Dorozumieť sa možno ale aj kantónčinou a inými minoritnými jazykmi. Čínska zákonná mena sa nazýva žien-min-pi (jüanu, RMB), jej jednotkou je jüan - jeden jüan má desať jiao a jeden jiao desať fénov. Medzi štátne symboly ČĽR patrí štátna vlajka, štátny znak a štátna hymna. Dva z troch týchto symbolov sú zobrazené na Obrázku 1.³⁹

3.1.1 Ekonomika Čínskej ľudovej republiky

Aj cez veľkú rozlohu a bohatstva zdrojov bola rola tejto krajiny vo svetovej ekonomike až do druhej polovice dvadsiateho storočia pomerne malá. Od konca sedemdesiatych rokov, kedy Čína upustila od ekonomického systému sovietskeho typu, sa jej ekonomika nachádza v štádiu prerodu. Čína dramaticky rozšírila svoje prepojenie s

³⁹ RUŽIČKA, F. – KARVAŠOVÁ, E. 2012. Európska diplomacia. s. 45

medzinárodnou ekonomikou a stala sa dominantnou postavou svetového obchodu. Čínsky zahraničný obchod aj jej hrubý národný produkt zažívali vytrvalý a rýchly rast. Vládne priority sa posunuli od ťažkého priemyslu skôr k ľahkému priemyslu a k špičkovým technológiám. V posledných šesťdesiatich rokoch došlo v Číne k veľkým zmenám v pomere medzi primárnym, sekundárnym a terciárnym sektorom, kedy podiel poľnohospodárstva výrazne klesol v prospech priemyslu a sektora služieb. Rapídny rast čínskeho impéria však spomaľovali a naďalej spomaľujú zásadné ťažkosti. Dostupná energia nedokáže držať krok s priemyselnou kapacitou v krajine, dopravný systém zostáva neadekvátne pre prepravu dostatočného množstva aj tak kritických komodít ako je uhlie a komunikačný systém nie je schopný uspokojiť potreby centrálne plánovanej ekonomiky čínskej veľkosti a zložitosti. A práve nedostatočne rozvinutý dopravný systém spolu s výraznou nerovnomernosťou v priemyselnej infraštruktúre a v dostupnosti prírodných i ľudských zdrojov bol príčinou značne sa líšiacej ekonomickej situácie v jednotlivých regiónoch Číny. Prvý z troch najbohatších oblastí sa nachádza pozdĺž juhovýchodného pobrežia s centrom v delte Perlovej rieky (Ču-t'iang), druhá pozdĺž východného pobrežia s centrom na dolnom toku rieky Jang-c'-t'iang a tretia okolo Pochajského zálivu (Č'-li) v oblasti Peking - Tiencin - Liao-ning. Rýchly rozvoj týchto oblastí má najzásadnejší vplyv na ázijskú regionálnu ekonomiku ako celok.⁴⁰ Preto sa čínska vládna politika zameriava na odstraňovanie prekážok urýchľovania rastu v týchto oblastiach. Jej prioritou súčasne je aj ekonomický rozvoj vnútrozemí štátu s cieľom lepšie dohnať prosperujúce pobrežné oblasti. Čína je najväčším svetovým producentom ryže a patrí k hlavným vývozcom pšenice, kukurice, tabaku, sójových bôbov, búrskeho oreška a bavlny. Súčasne zastáva aj pozíciu jedného z najväčších producentov mnohých priemyselných výrobkov a minerálov, významná je aj čínska produkcia bavlnenej priadze, uhlia, ropy a množstvo ďalších komodít. Z pohľadu celkového objemu vytvoreného HDP Čína postupne prebehla vyspelú ekonomiku Kanady, Francúzska, Veľkej Británie či SRN. V roku 2007 zaujala pozíciu tretieho miesta medzi najväčšími svetovými ekonomikami a o tri roky potom dokonca prebehla druhé Japonsko. Na základe existujúcich prognóz sa Číne pravdepodobne podarí predstihnúť USA okolo roku 2020, keď si udrží súčasné tempo hospodárskeho rastu. V tejto spojitosti však treba pripomenúť aj kontext hodnotenia kvality života prostredníctvom tzv. Indexu ľudského rozvoja (Human Development Index - HDI), ktorý od roku 1990 spracováva rozvojový program OSN. Tento index je

⁴⁰China's Evolving Role in Latin America Can It Be a Win-Win? The Atlantic Council's Adrienne Arst Latin America Center.

kombináciou ako ekonomických, tak i rady sociálnych ukazovateľov, ku ktorým patrí napr. očakávaná dĺžka života, prístup k vzdelaniu a zdravotnej starostlivosti a pod. V rebríčku 182 štátov OSN sa Čína v poradí podľa kvality života nachádza zhruba v polovici, čo v rámci rozvojových krajín predstavuje len priemernú úroveň.⁴¹

3.1.2 Obchodné bilancie ČLR

V roku 2009 došlo dôsledkom globálnej krízy k poklesu čínskeho zahraničného obchodu, čo bol 1. pokles od roku 1983. V roku 2010 však opäť zaznamenal výrazné oživenie. Celkový objem zahraničného obchodu vzrástol pri porovnaní rokov 2009 - 2010 z 2 207,2 mld. USD na 2 980 mld. USD, čo je o 34,7% viac. Vývoz stúpol o 31,3%, dovoz o 38,7%. Celkový podiel Číny na svetovom obchode poskočil v roku 2010 na 10% z 9% roku 2009. Medzinárodný menový fond predpovedá, že v roku 2020 už Čína ukrojí z celosvetového obchodu celých 17%. Vývoj obchodnej bilancie, exportu, importu a obratu za obdobie 2005 - 2010 znázorňuje Tabuľka 1.

K problematike teritoriálnej štruktúry zahraničného obchodu Číny je dôležité podotknúť, že veľká časť čínskeho exportu ide cez Hongkong, ktorý je v štatistikách ČLR vykazovaný oddelene, a tým dochádza k skresleniu vyššie skutočného čínskeho exportu. Táto záležitosť sa premieta aj do štatistiky zahraničného obchodu so Slovenskou republikou. V nasledujúcej tabuľke je uvedených desať krajín, s ktorými Čína spolupracuje v zahraničnom obchode najintenzívnejšie. V tabuľke č. 2 je zahraničný obchod ČLR podľa jednotlivých zemí v mld. USD.⁴²

Ako možno z tabuľky vyčítať, najväčšími obchodnými partnermi ČLR je Európska únia, USA a Japonsko. Väzby medzi EÚ a ČLR v zahraničnom obchode sú nasledovné: EÚ je najväčším obchodným partnerom ČLR a ČLR je druhým najväčším obchodným partnerom EÚ.

⁴¹China's Evolving Role in China's Evolving Role in Latin America Can It Be a Win-Win? The Atlantic Council's Adrienne Arst Latin America Center.

⁴² ROBINSON, T. – SHAMBAUGH, D. 2006. *Chinese Foreign Policy: Theory and Practice*. Oxford: Oxford University Press.

3.2 Ekonomická diplomacia ČĽR

Po tisícročia bola Čína svetom sama pre seba. Pokladala sa za impérium, kde sa za jej veľkými múrmi nachádzali len barbari. Vďaka jej vplyvu najmä k západnému modelu trhovej ekonomiky, zostávala dlhú dobu v izolácii. Jej zahraničná politika bola skôr pasívna a využívala defenzívnu taktiku. Dnes je ale tendencia presne opačná. Súčasne s reformami vo vnútornej ekonomike vykonáva Čína politiku otvárania sa svetu a zameriava sa na využívanie vonkajších faktorov pre rozvoj krajiny.⁴³

Kľúčové body môžu byť v ekonomickej a politickej histórii definované rôznymi spôsobmi. Obdobie v januári 1975, na ktorom okrem vyhlásenia ústavy ČĽR bola v ústrednom prejave vytýčená strategická úloha premeniť Čínu do r. 2000 v mohutnú ekonomickú a politickú veľmoc.⁴⁴ Aby toho krajina dosiahla, bolo nutné uskutočniť ekonomické reformy a politiku otvárania sa svetu. Tu je potrebné upozorniť na prvý stret záujmov v ekonomickej diplomacii, medzi ekonomikou a politikou. Čínu totiž môže pokladať za jeden z najnápadnejších príkladov regulácie trhu štátom. Preto teda v tomto štádiu vývoja zostalo snahou upevnenia a ďalší rozvoj socialistického charakteru čínskej ekonomiky, a to pri súčasnom naplňaní čínskych špecifík.

Za veľký posun v naplňaní reforiem je možné pokladať rok 1992, kedy bol oficiálne prijatý globálny program prehlbenia a urýchlenia ekonomických zmien, a to s cieľom budovania socialistickej trhovej ekonomiky. Tá mohla byť prijatá vďaka tomu, že komunistická strana Číny pokladala trh len za nástroj k ekonomickému rozvoju krajiny a nie k premene spoločenského systému. Čínska "*Nová diplomacia*" potom začala v polovici deväťdesiatych rokov, kedy čínski vedúci predstavitelia a diplomati predložili "*Nový bezpečnostný koncept*". Jeho oficiálna verzia bola postavená na princípoch vzájomnej dôvery a prospechu, rovnosti a spolupráce. Základ koncepcie tvoria tri nové témy, ktorými sú: nová mentalita, nový postoj a nový prístup k diplomacii.⁴⁵ Kde nová mentalita znamená súhlas a prijatie dnešného medzinárodného režimu a nový postoj diplomacie značí nový aktívny prístup k medzinárodným záležitostiam. Prvá príležitosť na vyskúšanie tohto nového spôsobu myslenia sa naskytla pri ázijskej finančnej kríze v roku 1997. Čínski národní predstavitelia už v tej dobe dúfali vo väčšej spolupráci so zvyškom regionu.

⁴³ZNAMENÁČEK, M. 1996 *Čínská ekonomika - hlavní změny a perspektiva*. s. 12.

⁴⁴ZNAMENÁČEK, M. 1996 *Čínská ekonomika - hlavní změny a perspektiva*. s. 12.

⁴⁵CANRONG, J. China's New Diplomacy and Its Impact on the East Asia Security Cooperation and the Sino-US Relations [online]. Beijing, 2008 [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: http://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/projects/Jin_BCAS_2008_web_ks.pdf. Renmin University of China. s. 3.

Finančná kríza im totiž sama potvrdila, že sú určité problémy vo svetovej ekonomike, ktoré jednoducho nemôžu byť vyriešené na vnútroštátnej úrovni, ale je potrebné zapojenie viacerých štátov. Keď teda v roku 2001 vzniklo China-ASEAN (10 + 1) FTA a zo Šanghajskej päťky sa stala Šanghajska organizácia pre spoluprácu, dlhoročná snaha Číny o zapojenie svojich nástrojov ekonomickej diplomacie sa začala naplňovať.⁴⁶

O tri roky neskôr na 11. konferencii čínskych diplomatických veľvyslancov pôsobiach v zahraničí bola prvýkrát zvýraznená významná úloha ekonomickej diplomacie v zahraničnej politike Číny. Vtedajší premiér Wen Jiabao vyzdvihol jej úlohu, ktorú zohráva v intenzívnom rozvoji krajiny za ekonomickej globalizácie. Vyhlásil, že: *"Tým, že Čína bude dynamicky rozvíjať zahraničný obchod, navyšovať zahraničné investície, prenikať na Zámorské trhy a dodávať zahraničné technológie, sa naplní stratégia pre ekonomický rozvoj Číny."*⁴⁷ Tento prístup bol potom podporený 17. kongresom čínskej komunistickej strany, kde aj prezident Hu Jintao zdôraznil úlohu ekonomickej diplomacie a využitie soft power ako nástrojov zlepšujúcich celkové vnímanie Číny vo svete. Svoj názor prezident zopakoval aj na 11. konferencii čínskych diplomatických veľvyslancov pôsobiach v zahraničí, kde opäť upozornil na dôležitosť ekonomickej diplomacie, ktorá môže byť použitá ako pre politické účely, tak pre zvýšenie ekonomickej konkurencieschopnosti.

Typické pre čínske politické myslenie, ale aj čínsku kultúru je vysoký rešpekt k tradíciám a dodržiavanie doterajších osvedčených postupov, čo býva označované ako "path dependency". Neblahá skúsenosť s politikou veľkých skokov a kultúrnej revolúcie ho ešte posilnila. Rešpektom k doterajšej ceste bol teda poznamenaný aj štart do reformy ekonomiky. Do čínskej mentality bola za čias vlády Mao Zedong vštepená vôľa k sebestačnosti na báze malých komunit či rodín. Veľmi zjednodušene povedané teda stačilo zrušiť zákazy typické pre komunistický režim a súkromný sektor bol na svete. Formovanie súkromného sektora začalo na začiatku 80. rokov v poľnohospodárstve a s ním súvisiacim spracovaním potravín. Nasledoval rozvoj súkromného podnikania v remeselnej výrobe a neskôr aj v drobnom priemysle. Nové podniky boli zakladané tiež orgánmi lokálnej správy, ktoré síce fungovali ako spôsob miestnych municipalít k vylepšeniu vlastných rozpočtov, na druhú stranu však boli zdrojom nových pracovných

⁴⁶CANRONG J., Berlin conference on Asiatic [online], 17.09.2008, [cit.2017-5-6], Dostupné z: http://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/projects/Jin_BCAS_2008_web_ks.pdf

⁴⁷The 10th Conference of Chinese Diplomatic Envoys Stationed Abroad Held in Beijing, china-un.ch [online], [cit.2017-5-6], Dostupné z: <http://www.china-un.ch/eng/xwtd/t156047.htm>

príležitostí a rozšírenej ponuky produktov. Tieto podniky potom boli v druhej polovici 90. rokov predávané súkromníkom.⁴⁸

Hoci štátne podniky stále prežívajú, ich váha výrazne klesá. V súčasnej dobe sa na tvorbe HDP podieľa len zhruba tridsiatimi percentami. Je to výsledok dynamického rozvoja neštátnych podnikov a od polovice deväťdesiatych rokov aj toho, že finančne silnejúci neštátny sektor nazhromaždil dostatok kapitálu, aby odkupovali zdravé aktíva štátnych podnikov. Aj tu zafungoval čínsky rešpekt k doteraz uplatňovanej ceste. S trpezlivosťou sa dlhé roky prijímal sektor štátnych podnikov ako dedičstvo z minulosti, ktoré je síce pre svoju nízku efektívnosť určitým závažím, ktorého sa však nedá nijakým

rýchlym ťahom zbaviť, pretože by to cestu k trhovej ekonomike zaťažilo okrem iného aj vážnymi sociálnymi problémami.⁴⁹

Postupne sa vytvárali predpoklady pre odchod štátnych podnikov z ekonomickej scény. Rastúca konkurencia neštátneho sektoru eliminovala monopolné postavenie štátnych podnikov, redukovala ich zisky; od roku 1996 sa sektor štátnych podnikov ako celok dokonca dostal do straty. Expanzia neštátnych podnikov vytvárala nové pracovné príležitosti a prostriedky na poskytovanie podpory nezamestnaným, takže sa otvorila možnosť prepúšťania neproduktívnych pracovníkov (nadbytočná zamestnanosť sa odhadovala na 20-30%), čo bolo dlho sociálne neúnosné. Kľúčové pre čínsku transformáciu, privatizácia štátnych podnikov nevynímajúc, bola jej neurýchlenosť. Stala sa záležitosťou niekoľkých generácií a jednotlivé reformy sa dostali na program hospodárskej politiky až potom, čo pre nich boli vytvorené základné podmienky. Podľa poľského ekonóma W. Bruse malo byť aj v európskych tranzitných ekonomikách uprednostnené utváranie súkromného sektora na zelenej lúke pred privatizáciou štátnych podnikov. Podľa prieskumu OECD z roku 2000 spracovaného na základe dát nazbieraných medzi rokmi 1987 a 1999, vzrástol súkromný sektor v Číne päťkrát. Na konci 90. rokov

⁴⁸ PRASAD, E. – RAJAN, R. 2006. *Modernizing China's Growth Paradigm* Beyond Transition Newsletter, January-March 2006, Vol. 17, No. 1. [online], 17.11.2006, [cit.2017-5-6], Dostupné z: [http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/NEWSLETTERS/EXTTRANSITION/EXTDECBEYTRA NEWLET/0,,contentMDK:20940251~isCURL:Y~menuPK:1544646~pagePK:64168445~piPK:64168309~theSitePK:1542353,00.html](http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/NEWSLETTERS/EXTTRANSITION/EXTDECBEYTRA%20NEWLET/0,,contentMDK:20940251~isCURL:Y~menuPK:1544646~pagePK:64168445~piPK:64168309~theSitePK:1542353,00.html)

⁴⁹ PRASAD, E. – RAJAN, R. 2006. *Modernizing China's Growth Paradigm* Beyond Transition Newsletter, January-March 2006, Vol. 17, No. 1. [online], 17.11.2006, [cit.2017-5-6], Dostupné z: [http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/NEWSLETTERS/EXTTRANSITION/EXTDECBEYTRA NEWLET/0,,contentMDK:20940251~isCURL:Y~menuPK:1544646~pagePK:64168445~piPK:64168309~theSitePK:1542353,00.html](http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/NEWSLETTERS/EXTTRANSITION/EXTDECBEYTRA%20NEWLET/0,,contentMDK:20940251~isCURL:Y~menuPK:1544646~pagePK:64168445~piPK:64168309~theSitePK:1542353,00.html)

existovalo v Číne viac ako 1,28 miliónov podnikov v osobnom vlastníctve, ktoré zamestnávali vyše 15 miliónov pracovníkov.⁵⁰

V roku 1999 bola dokonca upravená čínska ústava, ktorá dodatočne uznala súkromné podnikanie ako legitímnu súčasť socialistickej trhovej ekonomiky. Ekonomické organizácie si samé presadili vznik a legalizáciu inštitúcií, ktoré boli v danej dobe pre ekonomický rozvoj a hospodársky rast najlepšie. Je tu teda jasne vidieť obojsmerný proces vývoja čínskej transformácie - reformy zhora aplikované na čínske hospodárstvo a predovšetkým živelný vývoj súkromného podnikania pôsobiace zdola na vznik potrebných inštitúcií.

3.3 Zahraničný obchod SR s ČLR

Obrat vzájomného obchodu Slovenskej republiky a Čínskej ľudovej republiky sa dlhodobo zvyšuje. V roku 2011 dosiahol obchodný obrat historicky najvyššiu úroveň. V medziročnom porovnaní sa zvýšil o 14%. Súčasná data naznačujú pokračujúcu vysokú dynamiku slovenského exportu. V slovenskom exporte prevažujú strojárské a elektrotechnické výrobky, ktoré tvoria celých 65%. V dovoze z Číny dominujú komponenty pre počítače a iné elektronické prístroje a telekomunikačné zariadenia, čo odráža súčasný stav zapojenia oboch ekonomík do svetovej výrobné sféry a dodávateľských reťazcov.

Ceny sú v podstate stabilné. Spotrebiteľské ceny v roku 2013 išli hore medziročne 2,6 percentá. Z toho ceny potravín išli hore o 4,7 percenta. Ceny investícií do nehnuteľností narástli o 0,3 percentá. Ceny výrobcov a nákupné ceny pre vyrobené produkty išli dolu o 1,9 a 2 percentá respektíve. Produkčné ceny farmárskych výrobkov stúpili o 3,2 percentá.⁵¹ Mesačné zmeny spotrebiteľských cien sú znázornené na obrázku 2.

Koncom roka 2013, inštalovaný výkon elektrární bol 1.247,38 mil. Kilowatov, rast 9,3 percenta medziročne. Tepelné elektrárne vyprodukovali 862,38 mil. Kilowatov, čo bol rast o 5,7 percenta, vodné elektrárne vyprodukovali 280,02 mil. Kw – nárast 12,3 percenta a atómové elektrárne vyprodukovali 14,61 milKw –rast 16,2 percenta. Sieť veterných elektrární vyprodukovala 75,48 mil. Kw – rast 24,5 percenta a sieť solárnych elektrární mala kapacitu 14,79 mil. Kw, čo bol nárast 3,4 krát. Profit CN veľkých podnikov bol v

⁵⁰FÜRST, R. 2003. *Čínská hypermoderní byrokracie*. Mezinárodní politika 5/2003, ročník. XXVII, str. 4-7.

⁵¹Veľvyslanectvo Slovenskej republiky v Číne: www.mzv.sk/peking, emb.beijing@mzv.sk

roku 2013 8.875 mld. CNY, čo predstavuje nárast 12,2 percenta medziročne. Z tohto celového čísla štátom vlastnené a štátne účastinné spoločnosti vytvorili 1.519,4 mld. CNY, rast o 6,4 percenta, družstevné podniky vytvorili 82,5 mld. CNY, rast 2,1 percenta, účastinné spoločnosti 3.728,5 mld. CNY – rast 11 percent, podniky so zahraničnou účasťou a s investormi z Honkongu, Macaa a Taiwanu 1.459,9 mld. CNY – nárast 15,5 percenta a súkromné spoločnosti vyprodukovali 2.087,6 mld. CNY – rast 14,8 percenta medziročne. Stavebné spoločnosti vyprodukovali pridanú hodnotu v roku 2013 v CN za 3.899,5 mld. CNY, čo bol nárast 9,5 percenta medziročne. Profit stavebných spoločností –

generálnych a špecializovaných kontraktorov predstavoval 557,5 mld. CNY – nárast o 16,7 percenta z čoho štátom vlastnené spoločnosti mali profit 136,3 mld. CNY – rast medziročne 20,1 percenta.⁵²

V tabuľke č. 5 je uvedená celková úroveň spotrebiteľských cien v roku 2013. Celkovo 65 zo 70 veľkých a stredných miest zažili vzostup mesačných predajných cien (mesiac po mesiaci), pre nové komerčné obytné budovy na konci roka 2013.

3.4 Štruktúra zahraničného obchodu SR

Účasť jednotlivých základných tovarových skupín na celkovom slovenskom vývoze nezaznamenala v roku 2016 oproti predchádzajúcemu roku výraznejšie zmeny. Rozhodujúci podiel na celkovom vývoze zaregistrovali stroje a dopravné prostriedky vo výške 54,5%, avšak pri medziročnom znížení o 0,1 percentuálneho bodu. Druhou podielovo najväčšou vývoznou skupinou zostal priemyselný tovar podľa druhu materiálu. Pri medziročnom poklese o 0,2 bodu si tretiu pozíciu v celkovom slovenskom vývoze s podielom 10,9% zachovala skupina rôznych hotových výrobkov. Rozhodujúcou tovarovou skupinou vo vývoze, rovnako ako v dovoze, boli stroje a dopravné prostriedky, ktorých podiel však na celkovom importe medziročne poklesol, a to o 1,5 bodu na 41,9% z celkového dovozu. Druhou podielovo najväčšou dovoznou skupinou predstavoval priemyselný tovar podľa druhu materiálu. Výraznejšiu podielovú účasť na slovenskom dovoze zaujali tiež chemikálie a minerálne palivá a mazivá. Vývozné ceny za rok 2016 sa voči referenčnému obdobiu znížili v priemere o 3,6%. Dovozné ceny klesli v priemere o 1,5%. Pri vyššom poklese vývozných cien tak výmenné relácie vykázali negatívny výsledok v úrovni 97,9%. Zahranično obchodnými operáciami sa zaoberalo celkovo 54 960

⁵²Veľvyslanectvo Slovenskej republiky v Číne: www.mzv.sk/peking, emb.beijing@mzv.sk

firiem. Ich počet sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom zvýšil o 19,7%. Tento nárast zaznamenali ako vývozcovia, ako aj dovozcovia, a to pri výraznejšom prírastku dovozcov proti prírastku vývozcov. Nasledovná tabuľka ukazuje objem zahraničného obchodu SR v roku 2020 podľa piatich scenárov.

Prvé dva sú hraničné dolné scenáre, tretí scenár je stredný a posledné dva sú hraničné horné scenáre. Päť scenárov vývoja zahraničného obchodu SR v roku 2020 sú uvedené v tabuľke č. 6. Podľa stredného scenáru odhadovaný objem zahraničného obchodu SR v roku 2020 dosiahne 184 % z hodnoty roku 2012, t. j. v reálnom vyjadrení 225 miliárd EUR v cenách z roku 2012. Z toho vývoz bude tvoriť 124 a dovoz 101 miliárd EUR. To zodpovedá priemernému ročnému rastu vývozu o 8,8 % a dovozu o 6,9 %. Aktívne saldo zahraničného obchodu stúpne z 3,6 mld. v roku 2012 na 23 miliárd EUR v roku 2020. Pri predpokladanom HDP vo výške 90 miliárd EUR vzrastie otvorenosť slovenskej ekonomiky na 250 %.⁵³

3.5 Ekonomická diplomacia Slovenskej republiky

Súčasná slovenská diplomacia je daná aktívnym presadzovaním zahranično-ekonomických záujmov SR v medzinárodných vzťahoch. Významnú úlohu tvoria ekonomické agendy diplomacie, ktoré sú dané tým, že SR je malý štát s otvorenou ekonomikou, pričom medzinárodný obchod má vitálnu úlohu. Posilnením ekonomickej dimenzie diplomacie SR je vstup do EÚ a NATO. SR je vo väčšej miere vnímaná ako ekonomický konkurent a pre zahraničných partnerov nie je považovaná za potenciálny vojenský protivník.

Výkon ekonomickej diplomacie je realizovaný v 3 etapách:

„1. etapa: integrácia ekonomickej diplomacie do pôsobnosti MZVaEZ SR (2011), posilnenie koordinačnej funkcie MZVaEZ SR a jednotnej prezentácie SR v zahraničí (2012);

2. etapa: nastavenie systému (2012-2013): Rada vlády SR na podporu exportu a investícií (uznesenie vlády SR č. 711 z 19.12. 2012); Rada pre strategické riadenie, koordináciu a kontrolu činnosti SARIO (Rozhodnutie MH SR č. 8/2013 z 25.6. 2013); Rada ministra

⁵³Údaje pre stredný scenár sú založené na odhadoch rastu globálneho HDP a HDP SR Svetovej banky (2013-2015) a OECD (2016-2020). Odhad rastu HDP SR v roku 2013 – Ministerstvo financií SR. Elasticita obchodu vychádza z metodiky WTO. Bližšie pozri prílohu.

dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR pre koordináciu činnosti SACR (27.11. 2013);

3. etapa: implementácia (zameranie ED v oblasti bilaterálnych vzťahov do roku 2016, adresné úlohy).⁵⁴

Výsledky koordinovaného prístupu

- Strategické dokumenty:
 - Stratégia vonkajších ekonomických vzťahov SR na obdobie 2014-2020 (schválená uznesením vlády SR č. 107/2014 z 12. marca 2014);
 - Stratégia rozvoja cestovného ruchu do roku 2020 (schválená uznesením vlády SR č. 379/2013 z 10. júla 2013);
 - Marketingová stratégia Slovenskej agentúry pre cestovný ruch na roky 2014 – 2020 (október 2013);
- Zlepšenie činnosti medzivládnych komisií pre hospodársku spoluprácu;
- Zvýšenie účinnosti oficiálnych účastí na výstavách a veľtrhoch v zahraničí;
- Lepšia koordinácia podnikateľských misií spojených so ZPC ústavných činiteľov;
- Kalendár medzinárodných podujatí s ekonomickým a obchodným zameraním na Ústrednom portáli verejnej správy SR;
- Jednotný portál pre exportérov.⁵⁵

Súčasná ekonomická diplomacia SR zahŕňa politicko-ekonomickú agendu, tiež hospodársko-ekonomickú agendu. Politicko-ekonomická agenda presadzuje hospodárske záujmy štátu. Vhodne zvolený politicko-legislatívny rámec je vodítkom pre túto agendu, podstatou ktorej je uzatváranie medzinárodných dohôd s ostatnými štátmi. Tiež sa zameriava na podporu podnikateľských subjektov v komerčnej sfére, ako je podpora exportu, podpora zahraničných investícií, ktorá kotví v bilaterálnej dimenzii diplomacie. Slovenská diplomacia vo svojej praxi sa snaží priťahovať zahraničných investorov, pričom sa uprednostňujú investície do odvetví s vysokou pridanou hodnotou, príp. vývoj a výskum. Slovenské podniky na druhej strane začínajú investovať v zahraničí čím sa rozširuje dimenzia ekonomickej diplomacie.

⁵⁴BELLA, D. 2015. Služby ekonomickej diplomacie SR. Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky 2015. s. 3.

⁵⁵BELLA, D. 2015. Služby ekonomickej diplomacie SR. Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky 2015. s.5.

Medzi nové oblasti a nástroje ekonomickej diplomacie patrí podpora výskumu a inovácií (Start-up Development Program, Hangout Innovators Connectai.), účasť slovenských podnikov v medzinárodných tendroch a podnikateľov v rozvojových projektoch (rozvojové start-upy a podnikateľské projekty), ako aj účasť SR v regionálnych kooperačných programoch (V4+, SEI, DS) a účasť slovenských podnikateľov na využívaní finančných nástrojov vonkajšej pomoci EÚ, podnikateľské centrum MZVaEZ SR.

Medzi teritoriálne priority ekonomickej diplomacie patria:

- Podpora exportu – v krajinách EÚ aj mimo krajín EÚ (diverzifikácia exportu, nové trhy).
- Podpora prílevu priamych zahraničných investícií - USA, Veľká Británia, Francúzsko, Nemecko, Holandsko, Japonsko, Južná Kórea, Izrael, ropné štáty Blízkeho a stredného východu a krajiny Perzského zálivu, Čína, Brazília.
- Podpora aktívneho cestovného ruchu (susedné krajiny a krajiny EÚ, krajiny východnej Ázie).
- Spolupráca v oblasti vedy, výskumu a inovácií - USA, Turecko, Japonsko, Izrael, Južná Kórea, Švajčiarsko, EÚ (hlavne Nemecko a Škandinávia) a Čína.
- Vývoz kapitálu – krajiny západného Balkánu, Turecko, Vietnam a vybrané africké štáty (v prepojení na slovenskú rozvojovú pomoc).⁵⁶

Významom ekonomickej diplomacie je aktívnejší vstup SK podnikov do medzinárodného verejného obstarávania – lobbying, ale aj činnosti pred vyhlásením tendra, možnosti v rámci tendrov rozvojových fondov, vývozné aliancie, odpora medzinárodnej spolupráce v oblasti vedy, výskumu a inovácií, implementácia brandingu SR, príbeh firmy alebo podnikateľa v rámci prezentácie príbehu Slovenska (Didyouknow. Thisis Slovakia!), nová realokácia ekonomických diplomatov, zvýšenie informovanosti podnikateľského sektoru (jednotný portál), posilnenie projektovej orientácie ekonomickej diplomacie (merateľnosť výsledkov, hodnotenie); feedback z realizovaných podujatí; cielená

⁵⁶BELLA, D. 2015. Služby ekonomickej diplomacie SR. Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky 2015. s.6.

spolupráca s honorárnymi konzulmi, zlepšenie prístupu k nástrojom a projektom EÚ v tretích krajinách.⁵⁷

Fenomén nadnárodných korporácií má vplyv na ekonomickú dimenziu diplomacie SR začiatkom 21. Storočia. Tieto majú charakter významných kanálov zahraničných investícií. SR vystupuje ako hostiteľská krajina týchto špecifických podnikateľských subjektov, pretože väčšina slovenských podnikov tvoria súčasť zahraničných koncernov. Ťažiskom diplomacie sú preto malé a stredné podniky, ktoré disponujú vlastnými sieťami zahraničných pobočiek, aj vo väčšej miere závislé na informačných funkciách a logisticko-technickej podpore zo strany diplomacie štátu.

3.6 Stratégia vonkajších ekonomických vzťahov Slovenskej republiky na obdobie 2014 – 2020

Liberalizácia obchodných tokov (vrátane jednotného trhu EÚ) a tokov kapitálu (vrátane autonómnosti súkromného sektora v rozhodovacích procesoch o alokácii priamych zahraničných investícií) limituje manévrovací priestor hospodárskej politiky štátu v oblasti vonkajších ekonomických vzťahov. Stratégia vonkajších ekonomických vzťahov SR je zameraná hlavne na exportnú politiku s cieľom realizácie stratégie VEV. Stratégia vonkajších ekonomických vzťahov exportnej politiky vymedzuje rozvojovú stratégiu obchodných stykov so zahraničným trhom na základe konkrétnych nástrojov a opatrení a na základe ich exportnou výkonnosťou na úrovni exportných operácií podnikateľskej sféry.

Jedným zo základných dokumentov je Programové vyhlásenie vlády SR na roky 2012 - 2016 (ďalej iba PVV). Vláda o prijala v máji 2012. Na základe tohto vyhlásenia vlády je hospodárska politika obchodu zameraná na presadzovanie záujmov SR na pôde EÚ a WTO, ochranu trhu v súlade s platnými pravidlami a opatrenia na posilnenie konkurencieschopnosti produkcie na území SR. Ekonomická diplomacia má tvoriť jeden z pilierov aktivít vlády v oblasti zahraničnej politiky, pričom primárnu pozornosť bude venovať podpore exportu a turistiky, prílevu zahraničných investícií, zrovnoprávňovaniu slovenských výrobcov na vnútornom trhu EÚ. Vláda sa v rámci exportnej politiky zameriava na rýchlorastúce svetové ekonomike a vyhľadávanie nových možností, k čomu prispôsobí aj

⁵⁷BELLA, D. 2015. Služby ekonomickej diplomacie SR. Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky 2015. s. 13.

priority poskytovania rozvojovej pomoci. Tiež je zameraná na rozšírenie proexportných kapacít Exportno-importnej banky SR (EXIMBANKA SR). Hlavným cieľom je podpora ekonomického rozvoja, konkurencieschopnosť SR a tvorba nových pracovných miest. Pri príleve zahraničných investícií bude hospodárska politika zameraná predovšetkým na podporu etablovaných investorov pri expandovaní ich aktivít v SR prostredníctvom postinvestičnej starostlivosti a ich výraznejšieho vstupu do priemyselného výskumu a vývoja u nás.

Druhým dokumentom je Opatrenie v hospodárskej politike na podporu hospodárskeho rastu, ktoré prijala vláda SR 15.5.2013. Hlavným cieľom je posilniť rast exportnej výkonnosti slovenského hospodárstva prostredníctvom regionálnej a produkčnej diverzifikácie zároveň riešiť aj problematiku tvorby pracovných miest a vytvárania podmienok pre rast domácej spotreby. Tiež je očakávaná aj lepšia koordinácia opatrení ekonomických rezortov a komerčných subjektov (bánk, priemyselných a obchodných podnikov) s činnosťou Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR (MZVaEZ SR), ktoré môže prijatím systémových a organizačných opatrení, napomôcť splneniu cieľov v oblasti podpory a diverzifikácie slovenského exportu.

Opatrenie v hospodárskej politike na podporu hospodárskeho rastu zahŕňa:

- sledovanie nových exportných príležitostí v zahraničí a investičných možností,
- presadzovanie záujmov SR v rámci dohôd o voľnom obchode s krajinami mimo EÚ,
- zefektívnenie zasadnutí medzivládnych a rezortných zmiešaných komisií,
- organizovanie oficiálnych účastí na medzinárodných veľtrhoch v zahraničí,
- zriadenie zahraničných zastúpení SARIO.

Stratégia VEV tiež zohľadňuje prijatie Stratégie rozvoja cestovného ruchu do roku 2020, ktorú vláda SR schválila dňa 10. 7. 2013, ktorá sa venuje zahraničnému obchodu spolu so službami. Medzi významné dokumenty, ktoré prijala SR je aj Strednodobá stratégia oficiálnej rozvojovej pomoci na roky 2014 - 2018.

Kontrola strategických cieľov je realizovaná na základe vyhodnotenia vývoja kvantifikačných ukazovateľov určených pre jednotlivé ciele – Tabuľka č. 3 v súčinnosti so Štatistickým úradom SR, Národnej banky Slovenska a Finančného riaditeľstva SR.

Základnú štruktúru autonómnych nástrojov k sledovaniu plnenia cieľov stratégie predstavujú finančné, fiškálne a funkčné nástroje, ktoré poskytujú štátni a verejní nositelia v rámci národného systému podpory exportu doplneného o poskytovateľov podporných služieb z radov súkromného sektora (Tabuľka č. 4).

Exportné stratégie Slovenskej republiky 2012 - 2020 schválila na svojom zasadnutí Vláda SR, ktoré vymedzuje strategický rámec proexportnej politiky. Zhŕňa celkovú víziu proexportných aktivít štátu, ciele a opatrenia, prostredníctvom ktorých má dôjsť k naplneniu týchto cieľov. Zameriava sa nielen na činnosti a postupy, ktoré majú priamy a výhradný vzťah k proexportným procesom, ale aj na ďalšie súvisiace a nadväzujúce politiky štátu. Ambíciou stratégie je maximálne využiť synergie, ktoré plynú z rôznych činností realizovaných verejnými inštitúciami, k podpore a rozvoju slovenského exportu. V súlade s touto stratégiou deklaruje ako svoju hlavnú víziu prispieť k tomu, aby sa SR do roku 2020 stala jednou z 20 najviac konkurencieschopných krajín sveta.

3.7 Modely riadenia ekonomickej diplomacie SR a ČR

Slovenská republika využíva model riadenia ekonomickej diplomacie, kde riadenie hospodárskej diplomacie je v rukách jedného ministerstva (Ministerstvo zahraničných vecí - MZV). MZV má úlohu koordinátora a je priamo zodpovedné za dosiahnutie daných cieľov vhodných v prípade, keď ekonomické záujmy tvoria väčšiu časť zahraničnopolitických aktivít štátu. Jedná sa o konkurenčný model. Využíva ho Slovensko, Kanada, Švédsko a Austrália. MZV pasívne monitoruje situáciu.

Obchodno-diplomatické a komerčné aktivity riadi, väčšinou zákonom zriadená, agentúra prostredníctvom svojich pobočiek. Jej primárnym cieľom je podpora exportu, podpora investícií a agresívnejší marketing. Tento model riadenia je založený na duálnom riadení činností v oblasti zahranično-politických (MZV) a zahranično-hospodárskych vzťahov (najčastejšie MH). Je vhodný v prípade, keď väčšiu časť zahraničnej politik štátu netvoria ekonomické záujmy.⁵⁸

Výhody ekonomickej diplomacie SR:

- Aktívnejší vstup SK podnikov do medzinárodného verejného obstarávania – lobbying, ale aj činnosti pred vyhlásením tendra, možnosti v rámci tendrov rozvojových fondov, vývozné aliancie
- Podpora medzinárodnej spolupráce v oblasti vedy, výskumu a inovácií
- Zvýšenie informovanosti podnikateľského sektoru (jednotný portál)

⁵⁸ PAJTINKA, E. 2013. Ekonomická diplomacia Slovenskej republiky. Orgány, inštitúcie a modely riadenia. In Ekonomická diplomacie - úloha, význam, problémy a jejich řešení. Praha: Professional Publishing, s. 53.

- Kvalitná, rýchla, využiteľná informácia
- Posilnenie projektovej orientácie ekonomickej diplomacie (merateľnosť výsledkov, hodnotenie); feedback z realizovaných podujatí; cielená spolupráca s honorárnymi konzulmi
- Informačné „zásobovanie“ ZÚ pre účinnejšie presadzovanie ekonomických záujmov v zahraničí, pozičné dokumenty k aktuálnym témam ZP s ekonomickým dosahom, posilnenie analytickej kapacity
- Zlepšenie prístupu k nástrojom a projektom EÚ v tretích krajinách.⁵⁹

Nevýhody ekonomickej diplomacie SR:

Z dôvodu vysokej neefektivity a stále sa zväčšujúcich byrokraticko-kompetenčných sporov medzi ministerstvami zahraničných vecí a ministerstvami hospodárstva v krajinách s duálnym modelom ekonomickej diplomacie možno predpokladať, že tento model sa v blízkej budúcnosti úplne prestane používať.⁶⁰

Čína využíva model postúpenia právomoci. Koordinátorom v zahraničných hospodárskych vzťahoch nie je MZV, ale iné ministerstvo (zväčša MH), ktoré je zodpovedné za stratégiu a koordináciu hospodárskej diplomacie. MZV sa zúčastňuje na hospodárskej diplomacii a svoju časť úloh realizuje prostredníctvom zastupiteľských úradov a ich diplomatických pracovníkov. Tento model využíva aj Nemecko.⁶¹

Výhody ekonomickej diplomacie ČĽR:

- Čína dôsledne presadzuje nezávislú mierovú diplomatickú politiku, ktorej podstatným cieľom je ochrániť štátnu nezávislosť, suverenitu a územnú celistvosť, aby sa tak vytvorilo dobré medzinárodné prostredie pre reformy, otváranie sa svetu a budovanie modernizácie, pre zahajovanie svetového mieru, podporu spoločného rozvoja.

⁵⁹ KUŽMOVÁ, L. 2012. Inštitucionálne modely hospodárskej diplomacie – Príklad Nemecka, Rakúska, Švajčiarska a Slovenska. In: Medzinárodné vzťahy. s. 153

⁶⁰ KUŽMOVÁ, L. 2012. Inštitucionálne modely hospodárskej diplomacie – Príklad Nemecka, Rakúska, Švajčiarska a Slovenska. In: Medzinárodné vzťahy. s. 155

⁶¹ FÜRST, R. 2002. Čína na ceste od izolacionizmu k plíživé globalizaci. In: Mezinárodní vztahy. - Praha : Ústav mezinárodních vztahů, s. 18.

- Čína vždy presadzuje nezávislý princíp, nebude tvoriť aliancie s akýmkoľvek veľkými krajinami ani organizáciami, nebude formovať vojenské bloky, nezúčastňuje sa vojenskej súťaže, ani neuskutočňuje rozširovanie armády.
- Čína chráni svetový mier a zároveň podporuje to, že každá krajina, či je veľká alebo malá, silná alebo slabá, bohatá či chudobná, patrí medzi rovnoprávných členov medzinárodného spoločenstva. Spor medzi krajinami by mal byť vyriešený mierovým jednaním, nesmie byť použitý žiadny vojenský prostriedok, ani nie je možné zasahovať do vnútorných vecí inej krajiny pod akoukoľvek zámienkou.
- Čína je ochotná rozvíjať priateľské vzťahy spolupráce s inými krajinami na základe vzájomného rešpektovania územnej celistvosti, neagresivity, neporušovania vnútorných vecí, rovnoprávnosti a vzájomného záujmu.⁶²

⁶² FÜRST, R. 2002. Čína na cestě od izolacionismu k plíživé globalizaci. In Mezinárodní vztahy. - Praha : Ústav mezinárodních vztahů, s. 20.

ZÁVER

Vystupovanie ČĽR na medzinárodno-politickej scéne prešlo za posledných niekoľko rokov značnými zmenami, ktoré viedli k dnešnej multilaterálnej stratégii. K hodnoteniu tohto "novo nájdeneho" konceptu čínskej zahraničnej politiky je možné pristupovať z niekoľkých uhlov pohľadu. Podľa realistov je hlavným záujmom tvorcov čínskej zahraničnej politiky posilniť pozíciu a význam ČĽR v multipolárnom svete, pričom základným princípom pre tvorbu zahraničnej politiky je cost-benefit analýza. Značný ekonomický nárast krajiny však umožnil, aby Čína tento záujem presadzovala. Multilaterálna orientácia môže byť tiež vnímaná ako tranzitné stratégie, vedúce k aspiráciám ČĽR zaujať úlohu globálnej veľmoci. Naproti tomu hlavný prúd liberalistov tvrdia, že čínsky ekonomický vzostup úzko súvisí s integráciou krajiny do svetovej ekonomiky. Vzájomná závislosť (interdependence) čínskej ekonomiky a čínskej politiky prispieva k mierovej a kooperatívnej zahraničnej politike.

Zaujímavým modelom vysvetľujúcim správanie štátov v medzinárodnej politickej aréne (teda aj možné vysvetlenie pre čínsku zahraničnú politiku) je tzv. teória trhového očakávania, ktorá zahŕňa ako realistické (vlastný záujem ako hlavný motivačný faktor zahraničnej politiky), tak liberálne názory (interdependence ako regulátor mezinárodno-politického diania). Teória vysvetľuje, že pozitívne očakávania ekonomického vývoja krajiny so sebou prináša ochotu spolupracovať so zahraničím. V opačnom prípade má krajina väčšie sklony k uplatňovaniu agresívnej zahraničnej politiky. ČĽR sa oproti minulému storočiu odpútala od izolacionistických snáh a nádej na zlepšenie svojej globálnej vyjednávacjej pozície vidí v spolupráci ako s ekonomicky silnými partnermi.

V niekoľkých posledných desaťročiach dochádza k zásadným zmenám v medzinárodnom prostredí a to ako v jeho štruktúre a fungovaní, tak aj v okruhu jeho aktérov. Do popredia sa dostávajú ekonomické otázky a narastajúca previazanosť trhov spôsobuje, že národné ekonomiky sa na sebe stávajú čím ďalej závislejšie. Premena, ktorú si Čína v tejto súvislosti prešla je jedným z najpozoruhodnejších príkladov. Z uzavretého ekonomického systému sa stal v malom časovom horizonte pravý opak. Čína sa naučila vystupovať v medzinárodnom prostredí, jej prezencia v niektorých ekonomikách sa stala takmer nenahraditeľnou a pre Čínu potom táto nová zahraničná spolupráca prispela k jej vlastnej modernizácii.

Významná úloha ekonomickej diplomacie v zahraničnej politike Číny bola dokonca niekoľkokrát zvýraznená samotným prezidentom ako nástroj na politické účely a zvýšenie konkurencieschopnosti. Tým, že Čína bude dynamicky rozvíjať zahraničný obchod, navyšovať zahraničné investície, prenikať na zámorské trhy a dovážať zahraničné technológie, sa naplní stratégia pre ekonomický rozvoj Číny.

V dnešnej dobe sa možno dočítať v rôznych časopisoch a na rôznych weboch veľa rád a tipov, ako spolupracovať s čínskym podnikom v oblasti zahraničného obchodu. Nie vždy sa však jedná o informácie podložené praxou a teoretickej platformy, na ktorých tieto rady a tipy stoja, nemusí byť ani zd'aleka pravdivé. Čína je štátom neustále sa dynamicky vyvíjajúcim - to, čo platilo včera, už zajtra platiť nemusí. Obchodovanie s Čínskou ľudovou republikou sa vyznačuje mnohými problémami, medzi ktoré sa radí zložitá kontrola kvality výroby, reklamácie tovaru, za kľúčovú môže byť považovať i komunikáciu s obchodným partnerom a vycestovanie do čínskeho prostredia. Skúsení importéri už poznajú recept, ako sa týmto prekážkam vyhnúť alebo ich z cesty odstrániť. Vyššie uvedené odporúčanie je preto zamerané na tie podniky, ktoré s dovozom tovaru z Číny ešte len plánujú začať a stretávajú sa s radom otázok.

Po dopísaní práce je možné konštatovať, že úloha Číny v regióne je silnejšia, než sa zo začiatku predpokladalo. Na základe všeobecných makroekonomických dát je zrejmé, že bez jednostranného dopytu by sa Čína vyvíjala úplne iným smerom.

Na základe získaných informácií je možné konštatovať, že proces globalizácie a integrácie zásadným spôsobom ovplyvňuje charakter slovenskej diplomacie v 21. storočí, pričom diplomacia naďalej ostáva kľúčovým nástrojom zahraničnej politiky SR. V podmienkach politickej stability sa ťažisko diplomacie presúva do jej kultúrnej, ale predovšetkým ekonomickej dimenzie, zohľadňujúc pritom špecifiká malého štátu, predovšetkým jeho prirodzenú potrebu zviditeľňovania sa na medzinárodnej scéne, ako aj zapájania sa do medzinárodných ekonomických procesov.

V niekoľkých posledných desaťročiach je možné pozorovať zásadné zmeny v medzinárodnom prostredí a to ako v jeho štruktúre a fungovaní, tak aj v okruhu jeho aktérov. Do popredia sa dostávajú ekonomické otázky a narastajúca previazanosť trhov spôsobuje, že národné ekonomiky sa na sebe stávajú čím ďalej závislejšie. Premena, ktorou si Čína v tejto súvislosti prešla je jedným z najpozoruhodnejších príkladov. Z uzavretého ekonomického systému sa stal v malom časovom horizonte pravý opak. Čína sa naučila vystupovať v medzinárodnom prostredí, jej prezencia v niektorých

ekonomikách sa stala takmer nenahraditeľnou a pre Čínu potom táto nová zahraničná spolupráca prispela k jej vlastnej modernizácii. Významná úloha ekonomickej diplomacie v zahraničnej politike Číny bola dokonca niekoľkokrát zvýraznená samotným prezidentom ako nástroj na politické účely a zvýšenie konkurencieschopnosti. Tým, že Čína bude dynamicky rozvíjať zahraničný obchod, navyšovať zahraničné investície, prenikať na zámorské trhy a dovážať zahraničné technológie, sa naplní stratégia pre ekonomický rozvoj Číny.

Diplomatické styky medzi SR a ČĽR boli nadviazané 1. januára 1993. V Číne pôsobí aj Generálny konzulát SR v Šanghaji. Od roku 1998 pôsobí v osobitnej autonómnej oblasti Hong Kong, Honorárny konzulát SR. Medzi Slovenskom a Čínou existuje politický dialóg, ktorý sa uskutočňuje formou politických konzultácií na úrovni prezidentov, ministrov, ale aj medzi oboma parlamentmi. Prezident ČĽR navštívil Slovensko v júni 2009 a prezident SR bol v Číne naposledy v roku 2008 počas Olympijských hier v Pekingu. Predseda vlády SR bol v ČĽR vo februári 2007, predseda vlády ČĽR v SR v roku 2005.

Na základe dostupných zdrojov a analýzy získaných informácií a šetrení je možné skonštatovať, že diplomatické vzťahy a medzinárodný obchod medzi SR a ČĽR sú na vysokej úrovni. Slovensko a Čína okrem vzájomných rozhovorov spolupracujú aj v medzinárodných organizáciách, kde sa navzájom podporujú pri rôznych konkrétnych voľbách kandidátov, ktorí by mali zastávať vysoké medzinárodné funkcie. Slovensko chce s Čínou, ako krajinou s najväčšou populáciou sveta a perspektívnou ekonomikou, rozvíjať vzťahy v každej oblasti, ale hlavne so zameraním sa na spoluprácu predovšetkým v ekonomickej oblasti. V hospodárstve je Čína najväčším obchodným partnerom Slovenska zo všetkých ázijských krajín a jedným z najväčších desiatich obchodných partnerov na svete. Ak majú obe krajiny rozdielne názory (ľudské práva), vymieňajú si ich otvorene počas rokovaní.

Je preto vhodné odporučiť rozvíjanie týchto vzťahov, ktoré sú pre SR významné pre rozvoj krajiny a svojou aktivitou dopĺňať činnosť národných diplomatických služieb, ktoré môžu efektívne spolupracovať. Pre diplomatické služby je veľkou výzvou získavanie a využívanie informácií, ktoré sa pretvárajú do trvalého obchodu.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

1. ASH-SANG HO-STIGLITZ. 2006.*China, Hong Kong and the World Economy, Studies on Globalization*, Palgrave Macmillian, 2006, 400 s. ISBN: 978-1-40398-742-6.
2. BAYNE, N. – WOOLCOCK, S. 2011. *The new economic diplomacy: decision-making and negotiation in international economic relations*. 3rd ed., rev. and updated. Burlington, VT: Ashgate, c2011, xxi, 426 p. Global finance series. ISBN 978-14-09-42542-7.
3. BELLA, D. 2015. Služby ekonomickej diplomacie SR. Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky 2015. Číne [online]. 2015, [cit. 2017-5-16]. Dostupné z:
4. https://www.eximbanka.sk/buxus/docs/Exportne_kluby/Sluzby_ekonomickej_diplomacie_SR.pdf
5. BENÁČEK, V. 1997.*Ekonomiamezinárodního obchodu*.1. V Praze: Vysoká škola ekonomická, 1997, 77 s. ISBN 80-707-9105-5.
6. BERGEIJK, P. A. G. – MOONS, S. 2009. *Economic Diplomacy and Economic Security*. NEWFRONTIERS FOR ECONOMIC DIPLOMACY [online]. 2009, č. 1 [cit. 2017-2-11]. Dostupné z: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1436584
7. BOUČKOVÁ, J. 2003*Marketing*. Praha: C. H. Beck, 2003, xvii, 432 s. ISBN 80-717-9577-1.
8. CANRONG, J. 2008. China's New Diplomacy and Its Impact on the East Asia Security Cooperation and the Sino-US Relations [online]. Beijing, 2008 [cit. 2017-05-6]. Dostupné z: http://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/projects/Jin_BCAS_2008_web_ks.pdf. Renmin University of China.

9. CANRONG J. 2008. Berlin conference on Asiatic [online], 17.09.2008, [cit.2016-1-20], Dostupné z:
10. http://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/projects/Jin_BCAS_2008_web_ks.pdf
11. CIHELKOVÁ, E. 2000. *Světová ekonomika: základní rysy a tendence vývoje*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2000, 257 s. ISBN 80-245-0011-6.
12. China's Evolving Role in Latin America Can It Be a Win-Win? The Atlantic Council's Adrienne Arst Latin America Center. September 2015, ISBN: 978-1-61977-97.
13. COOLSAET, R. 2000. *Trade is War. Belgium's economic diplomacy in the age of globalisation*. In: Rik Coolsaet [online]. 2000 [cit. 2017-2-11]. Dostupné z:
14. http://www.rikcoolsaet.be/files/ART_BF_WZ/6%20Trade%20is%20war_RikCoolsaet.pdf
15. DVOŘÁK, P. 1999. *Základy mezinárodní obchodní politiky*. 1.vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická, 1999, 221 s. ISBN 80-7079-658-8.
16. EPPING, R. CH. 2004. *Průvodce globální ekonomikou*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2004, 237 s. ISBN 80-717-8825-2.
17. FEKETE, P. 2005. *Teória spoločenskej komunikácie a protokolu v medzinárodných vzťahoch*. Nitra: Slov. poľnoh. univerzita, 2005. 98 s. ISBN 80-8069-551-2.
18. FOJTÍKOVÁ, L. 2009. *Zahraničně obchodní politika ČR: historie a současnost (1945-2008)* [online]. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2009, xix, 246 s. [cit. 2017-3-2]. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-128-4. Dostupné z: <http://www.google.cz/books?hl=cs&lr=&id=b19e7vsptiAC&oi=fnd&pg=PP2&dq=zahrani%C4%8Dn%C3%AD+obchod+%C4%8C%C3%ADna&ots=UOiBm2y2rb&sig=Xkppl9rDyl5ahfJYXQStL9h6MKw&am>

p:redir_esc=y#v=onepage&q=zahrani%C4%8Dn%C3%AD%20obchod%20%C4%8C%C3%ADna&f=false

19. FÜRST, R. 2002. Čína na cestě od izolacionismu k plíživé globalizaci. In Mezinárodní vztahy. - Praha : Ústav mezinárodních vztahů, 2002. ISSN 0323-1844.
20. FÜRST, R. 2003. Čínská hypermoderní byrokracie. Mezinárodní politika 5/2003, ročník. XXVII,[online]. 2003 [cit. 2017-2-11]. Dostupné z: <http://www.iir.cz/article/mezinarodni-politika-5-2003-dalny-vychod-stale-vzdaleny>
21. HEBERER, T. – SENZ, A. D. 2007. *China's significance in international politics, Domestic and external development and action potentials*, DIE Discussion Papers No. 1/2007; German Development Institute, Bonn 2007.[online]. 2017, [cit. 2017-5-16]. Dostupné z: http://edoc.vifapol.de/opus/volltexte/2011/3257/pdf/1_2007.pdf
22. HUBINGER, V. 2006. *Encyklopedie diplomacie*. Vydavatelství Libri, 2006. 191 s. ISBN: 80-7277-296-1.
23. JENÍČEK, V. 2002. *Globalizace světového hospodářství*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2002, xii, 152 s. ISBN 80-717-9787-1.
24. JÖNSSON, CH. – LANGHORNE, R. 2004. *Diplomacy*. Thousand Oaks: Sage Publications, 2004. ISBN 141290143X.
25. KADNÁR, M. 2005. *Monológ – Diplomacia a biznis*. Vyd. Knižné centrum, 2005. 213 s. ISBN: 80-80-64240-0.
26. KALÍNSKÁ, E. – PETŘÍČEK, V. 2003. *Mezinárodní obchod I*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2003, 117 s. ISBN 80-245-0600-9.
27. KALÍNSKÁ, E. 2010. *Mezinárodní obchod v 21. století*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010, 228 s. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3396-8.

28. KUŽMOVÁ, L. 2012. Inštitucionálne modely hospodárskej diplomacie – Príklad Nemecka, Rakúska, Švajčiarska a Slovenska. In: Medzinárodné vzťahy. Roč. 10, č. 4 2012. ISSN 1336–1562.
29. LIU, B. 2006. *China's philosophy on foreign affairs in the 21st century*. 1st ed. Beijing: Foreign Languages Press, 2006. ISBN 9787119044651.
30. MACHKOVÁ, H. 2010. *Mezinárodní obchodní operace* /: Hana Machková, Eva Černohlávková, Alexej Sato a kolektiv. 5., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2010, 240 s. ISBN 978-80-247-3237-4.
31. MICHNÍK, Ľ. - ŠESTÁK, J. 1996. *Zahraničný obchod*, 3. vyd. Bratislava: SPRINT, 1996. 171 s. ISBN 80-88848-00-8.
32. PAJTINKA, E. 2007. *Hospodárska diplomacia: Hľadanie efektívneho modelu riadenia, alebo boj o obchodných atašé?*. Mezinárodní politika. Ročník 31, číslo 10 (2007), ISSN 0543-7962, s. 16-18.
33. PAJTINKA, E. 2013. Ekonomická diplomacia Slovenskej republiky. Orgány, inštitúcie a modely riadenia. In Ekonomická diplomacie - úloha, význam, problémy a jejich řešení. Praha: Professional Publishing, 2013. s. 36-42. ISBN 978-80-7431-126-0.
34. PETERKOVÁ, J. - ZEMANOVÁ Š. 2016. Aktuálne trendy ekonomickej diplomacie, konferencie "Aktuálne trendy ekonomickej diplomacie vo vybraných krajinách EÚ" 16. 6. 2016, VŠE v Prahe [online]. [Cit. 2017-2-11]. Dostupné z: <http://smsjm.vse.cz/wp-content/uploads/2016/05/Aktua%CC%81lni%CC%81-trendy-ED.pptx>
35. PRASAD, E. – RAJAN, R. 2006. *Modernizing China's Growth Paradigm Beyond Transition Newsletter*, January-March 2006, Vol. 17, No. 1. [online], 17.11.2006, [cit.2017-5-6], Dostupné z:

36. <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/NEWSLETTERS/EXTTRANSIT/EXTDECBEYTRANNEWLET/0,,contentMDK:20940251~isCURL:Y~menuPK:1544646~pagePK:64168445~piPK:64168309~theSitePK:1542353,00.html>

37. REUVID, J. – SHERLOCK, J. 2011. *International trade: an essential guide to the principles and practice of export*. [online]. Philadelphia, USA: KoganPage, 2011, xviii, 389 p. [cit. 2017-3-2]. ISBN 07-494-6238-8. Dostupné z: http://books.google.cz/books?id=zBPUpTENuQIC&printsec=frontcover&dq=international+trade&source=bl&ots=dBNswbRPq3&sig=IGkrp7m_ktWjSB4FEmkDDbds&hl=cs&sa=X&ei=txaEUP7ZJ43Eswax6YGgAw&ved=0CCwQ6AEwAA

38. ROBEJŠEK, P. 2002. *Klasická zahraniční politika tiše zesnula*. Vydavatel'stvo: alfa, 2002. 175 s. ISBN: 80-86851-55-9.

39. ROBINSON, T. – SHAMBAUGH, D. 2006. *Chinese Foreign Policy: Theory and Practice*. Oxford: Oxford University Press. ISBN: 978-0-19829-016-2.

40. RUŽIČKA, F. – KARVAŠOVÁ, L. 2012. *Európska diplomacia*. Vyd. EPOS, 2012. 270 s. ISBN: 978-80-80-57963-0.

41. SOANES, C. – STEVENSON, A. 2005. *Oxford Dictionary of English*. Published by OUP Oxford 2005. ISBN: 978-019-8610-571.

42. ŠTOURAČOVÁ, J. a kol. 2012. *Proměny ekonomické diplomacie v ČR a ve světě*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2012, 254 s. Diplomacie. ISBN 978-80-7431-081-2.

43. THE 10TH CONFERENCE OF CHINESE. *Diplomatic Envoys Stationed Abroad Held in Beijing*, china-un.ch[online], [cit.2017-5-6], Dostupné z:
44. <http://www.china-un.ch/eng/xwdt/t156047.htm>

45. VESELÝ, Z. 2011. *Diplomacie: (teorie - praxe - dějiny)*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011, 493 s. ISBN 978-807-3803-322.

46. VSR. Veľvyslanectvo Slovenskej republiky v Číne [online]. 2016, [cit. 2017-4-11].
Dostupné z: www.mzv.sk/peking
47. ZNAMENÁČEK, M. 1996 *Čínská ekonomika - hlavní změny a perspektiva*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola ekonomická, 1996. ISBN 80-7079-847-5.

PRÍLOHY

Obrázok 1: Vlajka a znak Čínskej ľudovej republiky

Zdroj: <http://www.statnevlajky.sk/cina>

Tabuľka 1: Vývoj zahraničného obchodu ČLR v mil. USD

rok	obrat	export	import	saldo
2010	2 972 700	1 577 900	1 394 800	183 100
2009	2 207 200	1 201 700	1 005 600	196 100
2008	2 561 600	1 428 500	1 133 100	295 400
2007	2 173 833	1 218 015	955 818	262 196
2006	1 760 396	968 936	791 461	177 475
2005	1 421 906	761 953	659 953	102 001

Zdroj: www.businessinfo, 2011

Tabuľka 2: Zahraničný obchod ČLR podľa jednotlivých zemí v mld. USD

	obrat	vývoz	dovoz	Saldo
EU celkom	479,7	311,2	168,5	142,7
USA	385,3	283,3	102,0	181,3
Japonsko	297,8	121,1	176,7	-55,6
ASEAN	292,8	138,2	154,6	-16,4
Hongkong	230,6	218,3	12,3	206,0
Korejská rep.	207,2	68,8	138,4	-69,6
Tchaj-wan	145,4	29,7	115,7	-86,0
India	61,7	40,9	20,8	20,1
Rusko	55,4	29,6	25,8	3,7

Zdroj: www.businessinfo, 2012

Tabuľka 3: Východiskový stav ukazovateľov k sledovaniu plnenia cieľov stratégie

Cieľ	Ukazovateľ	2011	2012
Nárast exportu	Hodnota exportu tovarov Hodnota exportu tovarov na obyvateľa	56 783,2 mil. EUR 10 507 EUR	62 833,0 mil. EUR 11 612 EUR
Nárast počtu exportérov	Počet exportujúcich firiem Počet nových exportérov Počet zamestnancov v exportujúcich spravodajských jednotkách	27 415 2014 719 630	28 297 882 694 200
Diverzifikácia teritoriálnej štruktúry vývozu	Objem exportu mimo trhy EÚ Objem exportu na mimoeurópske trhy Objem exportu MSP na mimoeurópske trhy	8 713,1 mil. EUR 3 882,3 mil. EUR 602,9 mil. EUR	10 155,8 mil. EUR 4 399,7 mil. EUR 706,2 mil. EUR
Diverzifikácia komoditnej štruktúry vývozu	Objem exportu po odpočítaní exportu v skupinách HS85 a HS87 Objem exportu po odpočítaní vývozu TOP 10 exportérov	32 831,1 mil. EUR 34 595,8 mil. EUR	35 090,8 mil. EUR 36 791,4 mil. EUR
Zvýšiť podiel vývozu MSP	Počet exportujúcich MSP Podiel exportujúcich MSP na celkovom počte exportérov Objem exportu MSP Podiel exportu MSP na celkovom objeme exportu	26 656 97,2 % 16 420,5 mil. EUR 28,9 %	27 474 97,1 % 17 486,2 mil. EUR 27,8 %
Zvýšiť podiel exportu služieb	Objem exportu služieb spolu* Objem exportu služieb v cestovnom ruchu* Podiel exportu služieb na celkovom exporte*	4 749,8 mil. EUR 1 744,7 mil. EUR 7,70 %	5 569,1 mil. EUR 1 789,0 mil. EUR 8,14 %

Zdroj: www.sario.sk, 2014

Tabuľka 4: Základná štruktúra autonómnych nástrojov podpory exportu

Finančné	Financujúce
	Poistné a záručné
Fiškálne	Štrukturálne
	EBOR
	ODA
Funkčné	Informačné a analytické
	Databázy a portály
	Propagačné
	Kooperačné
	Poradenské
	Vzdelávacie

Zdroj: www.sario.sk, 2014

Obrázok 2: Mesačné zmeny spotrebiteľských cien

Zdroj: Veľvyslanectvo Slovenskej republiky v Číne: www.mzv.sk/peking, emb.beijing@mzv.sk

Tabuľka č. 6: Produkcia hlavných priemyselných produktov a ich rast

Produkty	Jednotka	Výstup	Nárast oproti 2012 (%)
Látky	10000 ton	3,200.0	7.2
Odevy	100 million meter	882.7	4.0
Chemické látky	10000 ton	4,121.9	7.4
Cukor /finálny produkt/	10000 ton	1,589.7	12.8
Cigarety	100 million	25,604.0	1.8
Farebné televízory	10000	12,776.1	-0.4
LCD TV	10000	12,290.3	4.5
Domáce chladničky	10000	9,261.0	9.9
Domáce klimatizačné jednotky	10000	13,057.2	5.3
Celková hlavná výroba energie	100 million ton z	34.0	2.4
	Štandardný uhoľný ekv.		
Uhlie	100 million ton	36.8	0.8
Nafta	100 million ton	2.09	1.8
Zemný plyn	100 million m³	1,170.5	9.4
Elektrina	100 million kilowatt-h	53,975.9	7.5
Tepelné elektrárne	100 million kilowatt-h	42,358.7	7.0
Vodné elektrárne	100 million kilowatt-h	9,116.4	5.6
Atómové elektrárne	100 million kilowatt-h	1,106.3	13.6
Železná ruda	10000 ton	77,904.1	7.6
Valcovaná oceľ	10000 ton	106,762.2	11.7
Desať druhov neželezných kovov	10000 ton	4,054.9	9.7
Ušľachtilá meď /meď/	10000 ton	649.0	12.7
Aluminum electrolyze	10000 ton	2,205.9	9.2
Kyslíčnik hlinitý	10000 ton	4,437.2	17.7
Cement	100 million ton	24.2	9.3
Kyselina sírová	10000 ton	8,122.6	3.1
Kalcinovaná sóda /uhličitan sodný	10000 ton	2,434.9	1.6
Lúh sodný	10000 ton	2,859.0	6.0
Ethylene	10000 ton	1,622.6	9.1
Chemické hnojivo (100 percentný ekvivalent)	10000 ton	7,037.0	3.0
Zariadenia na výrobu elektriny	10000 kilowatt	12,572.8	-3.3
Motorové vozidlá	10000	2,211.7	14.7
Autá	10000	1,210.4	12.4
Veľké a stredné traktory	10000	58.7	11.4
Integrované obvody	100 million ks	866.5	11.2
Programovateľné ústredne	10000 liniek	3,115.7	10.1
Mobilné telefóny	10000	145,561.0	23.2
Mikro počítače	10000	33,661.0	5.8

Zdroj: Veľvyslanectvo Slovenskej republiky v Číne: www.mzv.sk/peking, emb.beijing@mzv.sk

Tabuľka č. 5: Celková úroveň spotrebiteľských cien v roku 2013

Údaje v %

Položka	Národný	Mesto	Vidiek
	priemer		
Základná úroveň spotrebných cien	2.6	2.6	2.8
Potraviny	4.7	4.6	4.9
Tabak, alkohol	0.3	0.1	0.8
Odevy	2.3	2.2	2.5
Domáce spotrebiče a prístroje	1.5	1.5	1.3
Medicínske, zdravotnícke a osobné položky	1.3	1.2	1.8
Doprava a telekomunikácie	-0.4	-0.5	0.1
Cestovný ruch, vzdelanie, kultúra, služby	1.8	1.7	1.8
Domácnosti	2.8	3.0	2.3

Zdroj: Veľvyslanectvo Slovenskej republiky v Číne: www.mzv.sk/peking, emb.beijing@mzv.sk

Tabuľka č. 6: Päť scenárov vývoja zahraničného obchodu SR v roku 2020

<i>Typ scenára</i>	<i>Priemerný ročný rast HDP SR</i>	<i>Priemerný ročný rast svetového obchodu</i>	<i>Predpokladaný objem ZO SR v roku 2020</i>
<i>Scenár 1</i> <u>globálna kríza</u>	1 %	0 %	123 mld. eur
<i>Scenár 2</i> lokálna kríza SR	1 %	9 %	194 mld. eur
<i>Scenár 3</i> stredný scenár	2,9 %	4,8 %	225 mld. eur
<i>Scenár 4</i> lokálny boom SR	6 %	0 %	310 mld. eur
<i>Scenár 5</i> globálny boom	6 %	9 %	463 mld. eur

Zdroj: OECD, 2016